

Volnočasové aktivity dětí a mládeže v obci Zábřeh

Radek Čecháček

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radek ČECHÁČEK**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Volnočasové aktivity dětí a mládeže v obci Zábřeh**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti volnočasových aktivit.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace pedagogického výzkumu zaměřeného na spokojenost dětí s podmínkami v jednotlivých zájmových organizacích.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat a jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BUZAN, T. Chytře na své tělo. Praha: Columbus, 2004. ISBN 80-7249-159-8.

PACINA, V., VANĚK, M. Sport bez svatozáře. Praha: Mladá Fronta, 1983. ISBN 23-053-83.

PÁVKOVÁ, J. a kol. Pedagogika volného času. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-569-5.

REITMAYER, L. Přehled vývoje tělesné výchovy ve světě. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. ISBN 14-629-77.

ZICH, F. Co s volným časem? Praha: Pressfoto, 1978. ISBN 59-093-77.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Svatava Kašpárková, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

21. ledna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

7. května 2010

Ve Zlíně dne 21. ledna 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

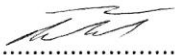
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30.4.2010

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je zaměřena na volnočasové aktivity dětí a mládeže v Zábřehu. Cílem práce bylo zjistit, zda jsou chlapci a dívky spokojeni s podmínkami v jednotlivých volnočasových zařízeních a je-li jich v Zábřehu dostatek. V teoretické části jsou definovány a vysvětleny pojmy a teoretická východiska z oblasti volnočasových aktivit. Praktická část obsahuje přípravu metodiky výzkumné části, realizaci pedagogického výzkumu zaměřeného na spokojenost dětí a mládeže v jednotlivých volnočasových zařízeních včetně prezentace výsledků tohoto výzkumu.

Klíčová slova: volný čas, volnočasové aktivity, děti, mládež, výchova, prevence, patologické jevy, volnočasové zařízení, trávení volného času.

ABSTRACT

This thesis is aimed at children and Youth free time activities in Zábřeh. The objective of this thesis was discover, if boys and girls are contented with conditions in individual free time establishments in Zábřeh and if there are enough. In the theoretical part there are defined and explained notions and theoretical resources of free time activities domain. The practical part contains preliminary of methodology of exploratory part, realization of pedagogical investigation aimed at children and Youth satisfaction at individual free time establishments with presentation of this investigation.

Keywords: free time, free time activities, children, Youth, education, prevention, pathological phenomena, free time establishment, free time spending.

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Ing. Mgr. Svatavě Kašpárkové Ph.D. za odborné vedení práce a cenné rady.

Mé poděkování patří také zástupcům jednotlivých organizací, kteří se mnou ochotně spolupracovali na dotazníkovém šetření.

V neposlední řadě děkuji mé manželce, která mi vytvořila ideální podmínky pro studium.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	12
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 VOLNÝ ČAS.....	14
1.1 VÝVOJ TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU	15
1.2 VOLNOČASOVÉ POTŘEBY A ZÁJMY	15
1.3 SFÉRY VOLNÉHO ČASU	17
1.3.1 Sféra povinností	17
1.3.2 Obsahově rozšířená sféra povinností.....	17
1.3.3 Sféra volného času	17
2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE.....	19
2.1 ČINITELE OVLIVŇUJÍCÍ VOLNÝ ČAS JEDNOTLIVCE	19
2.1.1 Rodina	20
2.1.2 Vrstevnické skupiny	20
2.1.3 Fyzické dispozice	21
2.1.4 Věk	21
2.1.5 Pohlaví.....	22
2.1.6 Média.....	23
2.1.7 Ekonomická situace.....	24
2.2 ZPŮSOBY TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU	24
2.2.1 Sportovní činnosti	24
2.2.2 Kulturní činnosti.....	25
2.2.3 Volnočasové aktivity v přírodě	25
2.2.4 Další volnočasové činnosti.....	26
3 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY JAKO PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ	27
3.1 SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÉ JEVY.....	27
3.2 PREVENCE	27
3.2.1 Primární prevence	28
3.2.2 Sekundární prevence	29
3.2.3 Terciární prevence.....	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
4 MĚSTO ZÁBŘEH.....	31
5 MOŽNOSTI TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU V ZÁBŘEHU.....	32

5.1	II. ZÁKLADNÍ ŠKOLA	32
5.2	III. ZÁKLADNÍ ŠKOLA	32
5.3	IV. ZÁKLADNÍ ŠKOLA.....	32
5.4	ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA.....	32
5.5	DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE	33
5.6	SK SULKO ZÁBŘEH	33
5.7	TJ SOKOL.....	33
5.8	SPOLEK METODĚJ	34
5.9	OSTATNÍ ORGANIZACE	34
5.9.1	Trojka Shawnee.....	35
5.9.2	Zlatá lilie	35
5.9.3	TOP a TOM.....	35
6	ÚSPĚCHY ZÁBŘEŽSKÝCH DĚTÍ A MLÁDEŽE	36
6.1	KUŽELKY – ROK 2005	36
6.2	MAŽORETKY AVANTI.....	36
6.3	STOLNÍ HOKEJ.....	36
6.4	II. ZŠ	37
6.5	IV. ZŠ	37
6.6	ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA.....	37
7	VLASTNÍ VÝZKUM.....	38
7.1	CÍLE VÝZKUMU	38
7.2	VÝZKUMNÝ SOUBOR	38
7.3	FORMY ŠETŘENÍ	38
7.4	HYPOTÉZY.....	39
7.4.1	Hypotéza č. 1	39
7.4.2	Hypotéza č. 2.....	39
7.4.3	Hypotéza č. 3	39
8	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	40
8.1	VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH VOLNOČASOVÝCH ZAŘÍZENÍ.....	40
8.1.1	II. základní škola	40
8.1.2	III. základní škola	41
8.1.3	IV. základní škola.....	41
8.1.4	Základní umělecká škola	41
8.1.5	Dům dětí a mládeže.....	42
8.1.6	SK Sulko Zábřeh	42
8.1.7	TJ Sokol	42
8.1.8	Spolek Metoděj	43
8.1.9	Ostatní organizace	43

8.2	CELKOVÉ VYHODNOCENÍ.....	44
8.3	POTVRZENÍ/VYVRÁCENÍ HYPOTÉZ	48
	ZÁVĚR	50
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	51
	SEZNAM OBRÁZKŮ	53
	SEZNAM TABULEK.....	54
	SEZNAM PŘÍLOH.....	55

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolil problematiku volnočasových aktivit dětí a mládeže v obci Zábřeh, a to hned z několika důvodů. V Zábřehu jsem se narodil a žiju zde v podstatě celý svůj dosavadní život. Není mi tedy lhostejné, jakým způsobem zábřežské děti a mládež tráví jejich volný čas. Sám jsem provozoval hned několik volnočasových aktivit, u některých jsem zůstal dodnes a v několika oddílech jsem se také podílel na výchově mládeže. Smysluplné trávení volného času považuji za velmi důležité jak pro jedince, tak pro celou společnost. Domnívám se totiž, že výchova dětí a mládeže k vhodnému trávení volného času může mít silný preventivní účinek před sociálně patologickými jevy.

Cílem teoretické části bakalářské práce je vyhledání a zpracování odborně orientované literatury na dané téma.

V praktické části se zabývám popisem jednotlivých zařízení, kde děti a mládež ze Zábřehu a okolí mohou trávit volný čas. Pokud je mi známo, tak zatím není zpracován ucelený přehled možností volnočasových aktivit v našem městě, k čemuž bych chtěl svou bakalářskou práci přispět. Dále chci pomoci vedoucím pracovníkům jednotlivých volnočasových zařízení ve zlepšování kvality jejich práce a zvýšit spokojenost dětí a mládeže s podmínkami v zařízeních nabízejících trávení volného času, a to poskytnutím zpětné vazby pomocí vyhodnocených dotazníků.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VOLNÝ ČAS

Problematika volného času je tématem mnoha odborných publikací a přitahuje pozornost stále více společenskovedních badatelů. Termín volný čas nelze zcela přesně vymezit. Existují desítky způsobů a možností, jakými každý jednotlivec může strávit svůj volný čas a snad stejný počet výkladů tohoto termínu.

Na příklad Čáp (1997) vymezuje pojem volný čas tak, že z celkového časového úhrnu vyjme pracovní či školní dobu a dobu nezbytnou k přepravě za těmito účely, dále čas nezbytný k uspokojování fyziologických potřeb, jako je spánek či stravování, a čas na domácí práce a osobní hygienu. V podrobnějším rozboru ukazuje na některé obtížně zařaditelné činnosti, jako je péče o děti, studium při zaměstnání nebo činnost ve společenských organizacích.

Podle Meisnera (In Bláha, 1984) nám volný čas umožňuje poznávání své osobnosti a jednání sama se sebou bez nepříjemného pocitu okolního tlaku, dále nabízí soukromí nezbytné pro poklidné sebehodnocení a sebereflexi.

Zich (1978) zase vidí volný čas jako nesmírně bohatý prostor, ve kterém může člověk najít odpočinek, zábavu i poučení a záleží na společenských možnostech a také na vyzrálosti každého jedince, jakým způsobem ho bude realizovat.

Jednu z posledních, a podle mého názoru také z nejužitečnějších, definic volného času uvádí Pávková (2008, s. 10): „Volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za prací a další nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnost sebeurčující a sebevytvářející: odpočinek a zábavu, rozvoj zájmové sféry, zlepšení kvalifikace, účast na veřejném životě.“

To byla jen krátká ukázka z mnoha definic volného času, se kterými se můžeme u různých autorů publikací s volnočasovou tematikou setkat. V následující kapitole se budu věnovat volnému času dětí a mládeže, který má svá jistá specifika.

1.1 Vývoj trávení volného času

V dnešní době si asi nikdo nedokáže představit život bez času, ve kterém by se mohl věnovat svým zálibám, různým aktivitám, nebo by ho využil k odpočinku a načerpání nových fyzických i psychických sil. Všichni téměř denně prožíváme svůj volný čas, během kterého vykonáváme nejrůznější činnosti podle vlastního uvážení, přičemž si mnohdy ani neuvědomujeme, že se jedná o volný čas. Vždycky tomu tak ale nebylo.

V počátečních vývojových fázích člověka lidé většinu času i sil vynaložili na budování a udržování obydlí a ochrany před dravou zvěří, zabezpečování obživy, sváděli boj o holý život se zvířaty a povětrnostními podmínkami, a na nějaké volnočasové aktivity už jim mnoho prostoru asi nezůstávalo.

V dobách otrokářské či feudální společnosti již sice lidé provozovali některé záliby, ty však byly výsadou především movitých a na chodu společnosti se podílejících občanů, jedním slovem „smetánky“. Tehdy se ještě nejednalo o masovou záležitost.

Organizované trávení volného času tak, jak ho známe dnes, má počátky někde v období průmyslové revoluce. Se zavedením strojů do výroby a následným rostoucím technickým pokrokem měli lidé čím dál více volného času a také potřebu ho trávit nějakým smysluplným způsobem. Začali proto zakládat sportovní a jim podobné kluby, různé zájmové organizace, zůstávalo jim více času na zábavu i odpočinek. V dnešní době už se najdou i lidé, kteří mají volného času nadbytek a nedovedou jej vhodně využít. Z dlouhé chvíle pak někteří z nich ničí veřejný i soukromý majetek, experimentují s návykovými látkami, dochází u nich k dalšímu společensky nežádoucímu chování. Je tedy zapotřebí brát volný čas jako nedílnou a velice významnou součást života každého jedince i celé společnosti.

Přibližně v polovině dvacátého století se začíná vyvíjet z obecné pedagogiky pedagogika volného času jako vědní obor podrobně se zabývající volným časem a zkoumající všechny jeho aspekty.

1.2 Volnočasové potřeby a zájmy

Volnočasové potřeby a zájmy často vypovídají o kognitivní i emocionální stránce osobnosti člověka.

H. W. Opaschowski (In Vážanský, 1995) předložil podrobný přehled osmi zásadních potřeb na základě moderního výzkumu volného času, dovolené a zdraví, kterým vystihl aktuální požadavky společnosti. Poukázal tím také na prolínání, vnitřní závislost a také na rozdílné zdůrazňování a pořadí:

1) **Rekreace** – potřeba zotavení a osvěžení zdraví, obnova fyzických a psychických sil, sexuální potřeby, oproštění se od nároků všedního dne, osvobození se od neadekvátních a nepřiměřených požadavků, odpočinek, spánek, dobrá tělesná i duševní kondice.

2) **Kompenzace** – potřeba odreagování, potěšení, napravení nedostatků, zbavení se námahy, oproštění se od nařízení, pravidel, norem, povinností, zbavení se zátěže, starostí, záměrné užívání radosti ze života.

3) **Edukace** – potřeba poznávat a zažívat nové, záměna rolí a zkoušení chování a jednání v jiných rolích, sebepoznání a sebe uvědomování, rozvíjení svého já, potřeba učení a zkoumání vlastních možností.

4) **Kontemplace** – potřeba klidu a pohody, rozjímání, sebevědomí, vyhradit si čas pro sebe sama, sebereflexe, osvobození, uvolnění se od stresu a nervového vypětí, potřeba samostatného života, uvědomění si vlastní individuality, nalezení identity.

5) **Komunikace** – potřeba sdělování, kontaktu, sdružování, pospolitosti, být s někým, hledání kontaktů, přání rozličných společenských vztahů, vyhrazení času pro druhé, potřeba společných prožitků, lásky, něhy, porozumění, sexuálních kontaktů.

6) **Integrace** – potřeba společenských vztahů, začlenění do kolektivu, vytváření sociálních skupin, hledání emocionální jistoty, sociální stability a bezpečí, pocit propojení, vzájemné spolupráce, uznání, spoluprožívání, tolerance, ohleduplnosti, společné hry a jiné činnosti, potřeba rodinných vztahů.

7) **Participace** – potřeba angažování, sebe pojetí, prostor pro vlastní iniciativu, spoluúčast na dění, snaha o realizaci kolektivních záměrů a dosahování společných cílů, spolurozhodování, spolupráce, sdílená odpovědnost, podílení se na utváření sociálního prostředí.

8) **Enkulturační** – potřeba produktivního uplatnění a účasti na kulturním životě, kreativního růstu, nezávislého rozvoje vlastních schopností, uplatnění svého talentu, fantazie, prosazování vlastních nápadů a osobitě řešení různých situací, kulturní činnost, aktivita, iniciativa.

Vážanský (1995, s. 31) k tomu uvádí: „Takto vznikající orientace k uvedeným potřebám možno definovat jako cílové funkce volného času rekreace, kompenzace, edukace a kontemplace představují více individuální, zatímco komunikace, integrace, participace a enkulturace spíše všeobecné funkce. Obě skupiny tvoří jednotu, založenou na dialektickém vztahu jedince a společnosti. Ačkoli v současnosti dominují rekreačně kompenzační volnočasové aktivity, musí se přihlížet i k ostatním potřebám. Jednostranné zatížení ve školách nebo v zaměstnání je třeba kompenzovat, aby se uvolnily ostatní potřeby. Nedostatek potřeb vystupuje v pracovní době pouze ojediněle, v nejvzácnějších případech, hlavně se projevuje ve sféře volného času.“

1.3 Sféry volného času

Celkový čas, kterým každý jedinec disponuje, bychom mohli rozdělit na tři následující hlavní sféry.

1.3.1 Sféra povinností

Tato sféra, jak už její sám název napovídá, zahrnuje především povinnou činnost. U dospělého člověka se jedná o výkon jeho povolání a dobu pro cestu do a ze zaměstnání, pro děti a mládež to je hlavně škola a čas, který zabere cesta do a ze školy.

1.3.2 Obsahově rozšířená sféra povinností

Do této sféry můžeme zařadit uspokojování potřeb, a to jak biologických (spánek, odpočinek, strava, osobní hygiena, pohybové aktivity), psychických (poznání, úspěch, potřeba lásky, seberealizace), tak i sociálních (kontakt s rodiči a vrstevníky, navazování a udržování společenských vztahů). Dále tato sféra zahrnuje práci spojenou s povinnostmi v rodině, účast na společenském a kulturním životě, samoobslužnou práci, společensky prospěšnou práci a časové ztráty spojené s docházením či dojížděním za uvedenými aktivitami.

1.3.3 Sféra volného času

Sem řadíme pravidelnou i příležitostnou zájmovou činnost (aktivní i pasivní). Při realizování těchto činností bychom měli respektovat zákon kontrastu a kompenzace, méně pak zákon shody (například dítě ve škole vykonává především sedavou činnost – odpoledne by tedy mělo jako kontrast provozovat fyzickou aktivitu; shoda je nevhodná – nastává napří-

klad tehdy, když člověk používá po celou dobu v zaměstnání počítač a po příchodu domů opět usedne k počítači). Do sféry volného času dále patří relaxace, rekreace, regenerace, dobrovolnická činnost v občanských sdruženích, sebevýchova, sebezodělávání, seberealizace, zábava, odreagování, rozptýlení a uvolnění.

2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE

Mezi volným časem dětí a mládeže a volným časem dospělých je několik odlišností. Liší se rozsahem, obsahem, mírou samostatnosti a závislosti, nutností pedagogického ovlivňování. Dospělí mají obecně méně volného času, než děti. Některé děti mají dokonce nadbytek volného času a neumí s ním vhodným způsobem naložit. Obsah volného času se mění s věkem každého jednotlivce. V různých obdobích lidského života má každý člověk poněkud jiné potřeby a zájmy, což se odráží také v různosti volnočasových aktivit. Obecně se dá říci, že děti a mládež mají pestřejší záliby, než dospělí, s přibývajícím věkem stoupá také stálost zálib. Podobně jako obsah volného času, i míra samostatnosti a závislosti závisí na věku člověka. Dítě je, stejně jako ve většině svých činností, závislé na dospělých, s postupným dospíváním a sbíráním životních zkušeností se čím dál více osamostatňuje. Pedagogické ovlivňování volného času dětí a mládeže je, na rozdíl od volného času dospělých, nutností (Pávková, 2008).

Dospělý člověk je schopen na základě svých vědomostí a zkušeností vybrat pro sebe takovou zájmovou činnost, která mu bude nejlépe vyhovovat. Malé dítě tyto vědomosti a zkušenosti nemá a mít ani nemůže, proto potřebuje pomoc při organizování trávení svého volného času.

Při výběru jednotlivých volnočasových aktivit i celkového způsobu trávení volného času dětí a mládeže velmi záleží na rodičích a dalších lidech z blízkého sociálního prostředí. Záleží také na tom, jak tyto lidi využívají jejich vlastní volný čas, na jejich společných činnostech s dítětem, na jejich vztahu k dítěti, na emoční atmosféře, na stylu výchovy. Tyto aspekty (sociální, psychické a výchovné) se podílí na způsobu využívání volného času dětí a mládeže, hodnotě jejich zájmových a v budoucnu také profesionálních činností, schopností, na jejich aktivitě i jiných osobnostních rysech (Rotterová, 1976).

2.1 Činitele ovlivňující volný čas jednotlivce

Volný čas každého z nás je ovlivňován mnoha faktory, z nichž největší význam má rodina. Mezi další patří vrstevnické skupiny, fyzické dispozice jedince, věk, pohlaví, média nebo ekonomická situace jedince či rodiny.

2.1.1 Rodina

Na dítě během jeho vývoje a dospívání působí celá řada činitelů, kterými je, ať chce nebo nechce, ovlivňováno. Stejně jako ve všech oblastech života, tak i při výběru volnočasových aktivit hraje zásadní úlohu (tedy alespoň by hrát měla, funguje-li správně) rodina.

Rodina dává dítěti první, tudíž velice silné zkušenosti ze života. Ukazuje dítěti, jak se lidé k sobě navzájem chovají, jestli si pomáhají a spolupracují, jsou-li navzájem agresivní, jak reagují v situacích, kdy se jim něco nedaří, když se dostanou do zátěžové situace (způsoby vyrovnávání se s obtížnými momenty v životě). Dítě pozoruje, jaké postoje a názory související s prací, odpočinkem a volným časem, kulturou, vzděláním, morálními i jinými otázkami jsou přijatelné. Dále sleduje, jaké jsou role muže a ženy, které práce vykonávají, jak se navzájem chovají v rodinném kruhu i mimo něj, jaká povolání jsou žádoucí či nežádoucí, které cíle si lidé v životě vytyčují, z čeho se radují, co je uspokojuje, jaké hodnoty uznávají, nebo naopak zavrhuje (Čáp, 1997).

Dítě napodobuje své rodiče snad ve všem, co u nich vidí. Máme tedy jedinečnou příležitost svým příkladným působením pozitivně ovlivnit naše děti při výběru jejich volnočasových aktivit. Uvidí-li dítě, jak jeho rodiče například často sportují nebo tráví mnoho času zušlechtováním zahrádky, tak je pravděpodobné, že je v těchto činnostech bude napodobovat, zvláště pak, když jim bude moci pomáhat nebo budou-li rodiče své děti s sebou brát na sportoviště, výlety do přírody apod. Pokud ale otec bude trávit jeho volný čas v hospodách a matka stráví několik hodin denně vysedáváním u televize nebo u počítače, bude to dítě považovat za sociální normu. Tito rodiče pak mohou jen těžko očekávat, že z jejich dítěte vyroste vrcholový sportovec nebo aktivní ochránce přírody.

2.1.2 Vrstevnické skupiny

Rodina je sice pro každého jedince skupinou primární, ne však jedinou. Další významnou skupinu tvoří vrstevnické skupiny.

Jak uvádí Karnsová (In Pávková, 2001), jsou to právě vrstevnické skupiny, které se díky své dynamice zejména v období adolescence stávají unikátním a nezastupitelným výchovným činitelem.

Čím je dítě starší, tím se více osamostatňuje a máme nad ním stále menší dohled. Například po absolvování základní školy dítě (tedy už adolescent) nastoupí na střední školu, kte-

rá je vzdálená místu jeho bydliště a bude muset bydlet na internátu. Tam už rodič nebude mít kontrolu nad tím, jak a s kým jeho potomek tráví svůj volný čas. Takovému rodiči pak už zůstane jen doufat, že jeho dosavadní výchovné působení padlo na úrodnou půdu a že je jeho dítě dostatečně připraveno vzdorovat všem negativním vlivům, které na něj v novém prostředí mohou působit.

2.1.3 Fyzické dispozice

Ať už jde o výběr povolání nebo volnočasových aktivit, musí brát každý jedinec (v případě dítěte jeho rodiče) v úvahu své vlastní fyzické předpoklady. Těžko si asi dokážeme představit dvoumetrového stokilového člověka jako žokeje (kůň by ho prostě neunesl). Naopak lidé malého vzrůstu a nízké váhy zase nebudou vynikat ve sportech, jako je vrh koulí nebo hokej. Tělesně postižené děti mají výběr ještě těžší. Jsou ale také děti fyzicky na první pohled úplně zdravé, které však mají problémy s koordinací pohybů. Vhodným působením profesionálního pracovníka lze mnohé nedokonalosti napravit. Pro tyto zjednodušeně řečeno nemotorné děti by však mohla být lepší alternativou některá z výtvarných aktivit (malování, keramický kroužek), hra na hudební nástroj nebo zpěv. K posledně uváděným aktivitám je však zapotřebí určitého nadání. Jedinec, který nemá hudební sluch, může být jen těžko dobrým hudebníkem nebo zpěvákem. Některé děti mohou mít výrazně vyšší matematické nebo jazykové nadání, které mohou dále rozvíjet i ve svém volném čase. Mohou například studovat více jazyků nebo chodit do počítačového kroužku.

Fyzické dispozice tedy mají velký význam při rozhodování, jakou volnočasovou aktivitu by dítě mělo a mohlo vykonávat. Některé děti mohou provozovat hned několik koníčků najednou a to dokonce na velmi vysoké úrovni. Jiným dětem stačí, když prostě jen dělají to, co je baví, i když v daném oboru nikterak nevynikají.

2.1.4 Věk

Každý člověk během svého života již od narození prochází složitým vývojem. V jednotlivých životních fázích má různé biologické, psychologické i sociální povinnosti a potřeby. Stejně tak se v průběhu života mění způsoby i možnosti, jakými každý jedinec tráví svůj volný čas.

V předškolním věku má dítě velkou potřebu pohybu, kterou uspokojuje při různých hrách. K tomu bychom měli dítěti zajistit dostatek prostoru a zabezpečit, aby jeho hry byly pestré

a všestranné. Důsledkem vysoké pohybové aktivity dítěte však dochází k jeho únavě, proto je nezbytné mu zabezpečit potřebný odpočinek.

Děti prvního stupně základních škol mají stále velkou potřebu pohybu, koordinace jejich pohybů je již na vyšší úrovni, než u dětí předškolních. Vlivem školního vyučování a přípravy na něj dochází také k rozumovému vývoji. V tomto období je vhodné začít s pravidelným provozováním zálib, a to jak sportovních, intelektuálních i kulturních. Vhodné je zajistit pestrost aktivit, aby docházelo k všestrannému rozvoji dítěte.

Žáci druhého stupně základních škol procházejí v tomto období velkými fyzickými i psychickými změnami. Je u nich patrná nerovnováha mezi relativně vyspělou tělesnou a duševní složkou osobnosti, zatímco v oblasti citů a sociálních vztahů teprve dozrávají. V této fázi vývoje již hrají volnočasové aktivity poměrně důležitou roli v životě pubescentů. Jejich zájmy jsou ve srovnání s předchozím obdobím hlubší, trvalejší a vyhraněnější; mnohdy se jejich záliby mohou stát celoživotním koníčkem nebo mohou hrát významnou roli při výběru budoucího povolání.

U mládeže ve středním školním věku již postupně dochází k dozrávání veškerých tělesných funkcí, pozvolna se ukončuje také psychický vývoj. Adolescenti již většinou mají svůj okruh zájmů pevně vyhrazen a ustálen. Mezi nejčastější záliby dnešní mládeže patří různé druhy sportů, technika, hudba, tanec. Zvláště tanec pro svou rozmanitost a nespočet svých forem nabízí mladým lidem uspokojení širokého spektra potřeb. Jednak je náročný na pohyb, dochází při něm také k uspokojování kulturních potřeb, moderní druhy tance dovolují spontánní projev a sebeuplatnění. Nelze také opomíjet fakt, že při tanci nezřídka dochází ke kontaktu chlapců s dívkami (některé druhy tanců to přímo vyžadují), může tak snáze dojít k uvolnění napjetí či odbourání hranic mezi zástupci obou pohlaví. Mnohdy se z tanečních párů stanou celoživotní partneři. Při základních kurzech společenského tance se navíc mladí lidé naučí základům společenského chování a etiky. Ať už si mladý člověk v tomto životním období vybral jakoukoliv volnočasovou aktivitu, může mít zcela zásadní vliv na jeho budoucí povolání, někdy se stane dokonce zdrojem jeho obživy. Mám teď na mysli profesionální sportovce, hudebníky či jiné umělce.

2.1.5 Pohlaví

Americký autor publikací o lidských vztazích a doktor psychologie John Gray napsal, mimo jiné, knihu s názvem Muži jsou z Marsu, ženy z Venuše. Již samotný název této knihy

naznačuje jisté rozdíly mezi zástupci obou pohlaví. Kromě na první pohled viditelných fyziologických odlišností mají muži rozdílný způsob myšlení, než ženy, mají jinak poskládaný pomyslný žebříček hodnot, ve společnosti zastávají jiné sociální role. Také dospívání probíhá u chlapců a dívek odlišně. Většina dívek dospívá tělesně i duševně dříve, než chlapci. Okruh zájmů chlapců a dívek bývá rovněž jiný. Domnívám se, že chlapci většinou preferují fyzické volnočasové aktivity, různé sporty, zajímají se o technické věci či informační techniky, navštěvují modelářské kroužky. Dívky se také věnují sportovním aktivitám, ale častější jsou u nich intelektuální a umělecké typy zálib, jako na příklad četba, ruční práce, výtvarné kroužky, studium cizích jazyků a podobně.

2.1.6 Média

Působení hromadných sdělovacích prostředků a informačních technologií je všeobecně přikládán velký význam. Mnoho produktů, které nabízejí veřejnoprávní i komerční média, je zaměřeno přímo na konkrétní skupiny dětí a mládeže. Jedná se na příklad o dětské knihy a časopisy, audio a video nosiče, počítačové hry, televizní pořady a mnohé další. Kromě toho jsou děti a mládež vystaveny působení mediálních obsahů, jejichž cílovou skupinou jsou dospělí (Pávková, 2001).

Za posledních několik let došlo v naší společnosti k velkému rozmachu médií. V dnešní době už má snad každá rodina televizi, ve většině domácností bychom mohli najít počítač a internet, který je už dnes také součástí mobilních telefonů. Je jistě příjemné a mnohdy i užitečné mít nejčerstvější informace neustále takřka na dosah ruky. Zároveň je ale také zřejmé, že působení hromadných sdělovacích prostředků a informačních technologií neunikneme a do jisté míry jsme jimi ovlivňováni. Bohužel se čím dál častěji setkávám s dětmi, kterým „ke štěstí stačí“ počítač a mobil. Jistě, počítačová gramotnost je dnes nedílnou součástí základního vzdělání. Pokud však dítě omezí své volnočasové aktivity pouze na sledování televize a hraní počítačových her, bude to mít s největší pravděpodobností negativní dopad na jeho vývoj. Dítě většinu času ve škole sedí a sedí také u počítače a televize. Dochází tak k jednostrannému zatěžování těla a dítě se cítí unavené, přestože nevykonává žádnou fyzicky náročnou činnost. Pro zdravý vývoj dítěte je nezbytný pobyt na čerstvém vzduchu, což při sledování televize a práci na počítači není možné. Opět se dostáváme k nezastupitelné úloze nejbližší rodiny, protože jsou to právě rodiče, kteří by měli zajistit, aby jejich dítě přicházelo do styku s médii pouze v únosné míře.

2.1.7 Ekonomická situace

Není vždy možné, aby dítě mohlo provozovat přesně tu volnočasovou aktivitu, kterou by si přálo. Kromě fyzických a psychických předpokladů jsou důležité také finance. Většina kroužků je finančně dostupná téměř pro všechny. Jsou zde ale také koníčky, které si mnoho rodin z finančních důvodů nemůže dovolit. Jedná se především o některé sporty, které vyžadují nákladné sportovní vybavení pro každého jednotlivce, jako na příklad lední hokej. Nehledě na to, že movitější rodiče často nemají problém poskytnout trenérovi takzvané „všimné“ jen za to, aby jejich ratolest pravidelně nastupovala v soutěžních utkáních. Takovéto počínání mnohdy ostatní děti včetně jejich rodičů odradí a začnou se poohlížet po nějakém jiném kroužku. Zaplatit dítěti trenéra tenisu nebo golfu může být pro některé z nás také jen těžko splnitelným snem. Při výběru volnočasové aktivity pro své děti bychom si měli nejdříve zjistit, jak je který kroužek nákladný a zhodnotit, zdali je účast našeho dítěte v něm pro nás finančně zvládnutelná.

2.2 Způsoby trávení volného času

Jak jsem již uvedl v předchozím pojednání, existuje nepřehledné množství činností, kterými můžeme trávit svůj volný čas. Pokusím se je nyní rozdělit na několik základních kapitol.

2.2.1 Sportovní činnosti

Nemohu si hned na začátek této podkapitoly odpustit lidové rčení „Ve zdravém těle zdravý duch“. Pravdivost tohoto rčení mohu potvrdit z vlastních zkušeností. Sužují-li člověka tělesné problémy, zhoršuje se také jeho psychický stav, má špatnou náladu a jeho produktivita ve všech oblastech života rapidně klesá. Svým nevrlym projevem také negativně ovlivňuje své okolí.

„Dobré zdraví je základem, na němž stojí společenský pokrok. Národ zdravých lidí dokáže vykonat věci, které dělají život hodnotnějším, a se stálým zdravím se zároveň zvyšuje i potenciál pro štěstí a spokojenost“ (Lalonde, In Buzan, 2004, s. 127).

Proto je velmi důležité udržovat se v dobré fyzické kondici, nejlépe pravidelným sportováním. Někdo může namítnout, že šachy jsou také sport, ale člověk se při něm skoro nemusí hýbat. Já mám na mysli sporty, při kterých je nutná fyzická námaha (atletika, míčové sporty atd.). U sportu však nejde pouze o tělesné zdraví (je při něm také zvýšené riziko úrazů), ale

sportovci jsou vedeni k jednání v duchu fair play, což je cenné i pro běžný život. Při sportu dále může docházet k uspokojování potřeby společenského kontaktu, protože člověk většinou nesportuje sám, mnoho sportů je dokonce kolektivních. V řadě sportů dochází ke kontaktu mezi muži a ženami, což může napomoci k odbourání pomyslné bariéry mezi zástupci obou pohlaví. Zním mnoho případů, kdy se ze sportovních kolegů stali partneři na celý život. Při fyzicky náročném sportování navíc dochází k uvolnění negativní energie, člověk se pak cítí mnohem uvolněněji a nepřenáší své problémy do osobního života (mohu potvrdit sám na sobě).

Podle mého názoru je sport nejvhodnější způsob, jakým lze trávit volný čas, a to platí hlavně pro děti a mládež. Kromě již zmiňovaných pozitiv, která sport přináší, nesmíme zapomínat, že dítě ve škole většinu času sedí a ve volném čase tedy potřebuje pohyb, aby docházelo k jeho správnému a všestrannému vývoji.

2.2.2 Kulturní činnosti

Snad nejširší nabídku kulturních činností poskytují dětem a mládeži základní umělecké školy. Zde se chlapci a dívky mohou učit hrát na desítky hudebních nástrojů, rozvíjet své výtvarné či dramatické nadání nebo navštěvovat různé taneční kroužky. Většinu uvedených kulturních činností nabízejí kromě ZUŠ paralelně také střediska volného času, nebo existují samostatně.

2.2.3 Volnočasové aktivity v přírodě

Do přírody může člověk chodit sám, s rodinou nebo přáteli. Čas strávený v přírodě může být spontánní (procházky, výlety) nebo organizovaný (klub turistů).

Pobyt v přírodě podporuje fyzickou a psychickou odolnost účastníků, rozšiřuje znalosti o přírodě a o člověku, ukazuje působení civilizace na přírodu, inspiruje a povzbuzuje nás k ohleduplnosti a k ochraně přírody (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Mimo to je pobyt v přírodě zdraví prospěšný, protože je v ní určitě mnohem čistší vzduch, než ve městech. Děti a mládež mají naštěstí dostatek možností, jak v přírodě pravidelně a organizovaně trávit svůj volný čas. Existuje spousta skautských a tábornických oddílů, které jsou zaměřeny právě na život v přírodě, ochranu přírody, výrobu drobných předmětů z přírodních materiálů apod.

2.2.4 Další volnočasové činnosti

Existuje ještě celá řada činností, kterými můžeme trávit volný čas, na jejichž prezentaci mi už však nezbývá prostor. Patří mezi ně např. dobrovolná společensky prospěšná činnost, dobrovolné vzdělávání, rekreační a odpočinkové činnosti, různé hry atd.

3 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY JAKO PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Jsem přesvědčen o tom, že vhodný výběr (nebo už jen samotná existence) volnočasových aktivit může mít, především u dětí a mládeže, velký význam v prevenci před sociálně patologickým chováním. Člověku, který má několik koníčků či zálib, už asi nebude zbývat moc času ani energie na jednání, které je všeobecně považováno za protispolečenské.

3.1 Sociálně patologické jevy

Sociálně patologické jevy jsou všechny nenormální nebo všeobecně nežádoucí společenské jevy. Patří mezi ně všechny formy a podoby deviantního a protispolečenského chování.

Jedná se například o různé formy násilí (domácí násilí, násilí na dětech, na ženách, na mužích, na seniorech).

Dále sem řadíme všechny druhy závislostí. Závislost je zjednodušeně řečeno neodolatelná potřeba pravidelného užívání nějaké látky či prožívání zážitků, může být vytvořena v podstatě na čemkoli. Známe závislosti na tabákových výrobcích, na alkoholu, na drogách, na hracích nebo výherních automatech, na internetu a mnohé další typy závislostí.

Existuje ještě celá řada sociálně patologických jevů, které však nejsou tolik obvyklé (mentální anorexie a bulimie, pyromanie, kleptomanie, trichotylomanie atd.).

Děti a mládež jsou fyzicky, emocionálně i sociálně zranitelnější působením sociálně patologických jevů. U mladých lidí jsou výrazné souvislosti mezi požíváním návykových látek a násilím, dopravními a jinými nehodami, nebezpečným sexuálním chováním, tělesným poškozením a smrtí. Je tedy důležité klást zvláště u dětí a mládeže důraz na prevenci, protože tu platí moudré lidové rčení „Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš.“

3.2 Prevence

Prevence znamená předcházení, v našem případě předcházení všeobecně nežádoucímu společenskému chování. Obecně je mnohem lepší a účinnější předcházet negativním vlivům, než se později velmi obtížně vyrovnávat s jejich následky. Prevence je důležitá zejména u dětí a mládeže, protože mladí lidé jsou mnohem více tvární a ovlivnitelní, než dospělí. Budeme-li na děti vhodně pedagogicky a preventivně působit a dávat jim správný

osobní příklad, tak si velmi pravděpodobně své dobré návyky získané v mládí přenesou do dospělosti. Prevence má tři hlavní následující části.

3.2.1 Primární prevence

Primární prevencí se rozumí všeobecné předcházení vzniku sociálně patologických jevů, tedy období ještě před tím, než se objeví nějaký problém.

V naší problematice je nutné upozornit na fakt, že také neorganizovaný volný čas, plně svobodně využívaný, může být zdrojem protispolečenských jevů, pokud se mladým lidem nebude dostávat hodnotných vnitřních i vnějších podnětů k činnostem. Přes všechny nároky, jaké dnešní doba zvláště na děti a mládež klade, a přes nespočet příležitostí, jak smysluplně trávit volný čas, jsou někteří mladiství, kteří nemají zájem o žádnou formu užitečné činnosti, a proto mají volného času nadbytek. Tito chlapci a děvčata pak zahánějí nudu v různých barech nebo jiných místech, kde požívají alkohol a jiné návykové látky, dopouštějí se majetkové trestné činnosti (krádeže, poškozování cizího majetku), zaměřují svou agresivitu na příslušníky jiných etnik či sociálních skupin a podobně. Zakrývají tak prázdnotu a nedostatek životních hodnot.

„Protože je známo, že mladí lidé zneužívají návykové látky vesměs ve volném čase, je nutné ovlivňovat prostředí, ve kterém jej tráví. Mimořádně důležitým obecným preventivním opatřením je proto organizace jejich volného času. Jistě, že řešení nelze spatřovat v omezení volného času, nýbrž v působení na mladého člověka tak, aby se naučil volný čas užitečně využívat“ (Vantuch, 1990, s. 120).

Rodina hraje v primární prevenci velice významnou úlohu. Vzhledem ke svému soukromému charakteru bývá často zdánlivě skrytá a nedosažitelná. Ze systémového hlediska ale vyplývá, že ať působíme v jakémkoli prostředí, působíme zároveň také v mnoha rodinách prostřednictvím dospělých nebo dětí. Jedním ze způsobů preventivního poselství do rodiny je zacílit prevenci na dospělé v místech jejich setkávání (v zaměstnání, při zájmových činnostech atd.). Ve všech uvedených případech totiž platí, že oslovujeme-li dospělé, oslovujeme tím rodiče dětí (Kalina, 2003).

Je tedy důležité, jaké podněty k činnostem nabízí dětem rodina, ale také náhradní rodina, škola, školské instituce i celé široké prostředí našeho společenského života. Mělo by se nám jednat hlavně o to, aby byl volný čas především prostorem pro rozvoj společenských a

osobních hodnot každého jednotlivce, a ne dobou zahálení, ba dokonce podhoubím pro vznik sociálně patologických jevů.

3.2.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence znamená včasné vyhledávání problémů a jejich léčba. Tato prevence je adresná, zaměřuje se na skupiny obyvatel, které jsou ohroženy bezprostředně nebo zprostředkovaně v závislosti na řadě faktorů (rodina, skupina vrstevníků, etnické menšiny apod.).

3.2.3 Terciární prevence

Úkolem terciární prevence je snižování negativních důsledků sociálně patologických jevů. Působí preventivně proti opakovanému ohrožení negativními vlivy, omezuje důsledky problematického chování. Má zabránit recidivě těch, kteří se již v minulosti nějakým způsobem provinili.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 MĚSTO ZÁBŘEH

Zábřeh je město ležící na severozápadě Moravy na řece Moravská Sázava. Zábřeh je oficiální název města. Zábřeh na Moravě je název katastrálního území a železniční stanice. Ke dni 3. 7. 2006, kdy proběhlo poslední sčítání obyvatel, měl Zábřeh 14416 obyvatel. První zmínku o Zábřehu můžeme najít na listině brněnského zemského sněmu z roku 1254. Město bylo založeno ve druhé polovině 13. století německy mluvícími kolonisty, kteří přišli pravděpodobně z německého Saska. V držení města se vystřídal několik šlechtických rodů počínaje Pány z Kravař, dále to byli Tunklové a Boskovicové. Po bitvě na Bílé hoře v roce 1620 přešel Zábřeh do držení rodu Liechtenštejnů, se kterým byl spjat celá tři staletí. Po třicetileté válce se Zábřeh poměrně rychle vzpamatoval z válečných pohrom, ale své někdejší hospodářské a kulturní úrovně již nedosáhl. K dominantám města připomínající jeho kulturní minulost patří např. barokní kostel sv. Bartoloměje (viz Obr. 1). V roce 1845, kdy byl zahájen provoz na železniční trati Severní Ferdinandovy dráhy, se však Zábřeh stal významným obchodně-průmyslovým a přepravním centrem pro celou oblast Zábřežska a Šumperska. V polovině 20. století vyrostla na okrajích města nová panelová sídliště a novostavbám se neubráníl ani střed města. Přes všechny minulé nepřízně časy Zábřeh i dnes potvrzuje, že je městem s dlouhou kulturní tradicí, která příznivě ovlivňuje i dnešek (<http://meu.zabreh.cz/mesto-zabreh/historie-mesta.html>).

Obr. 1: Barokní kostel sv. Bartoloměje (z archivu autora)

5 MOŽNOSTI TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU V ZÁBŘEHU

Zábřeh nabízí dětem a mládeži následující možnosti trávení volného času.

5.1 II. základní škola

II. ZŠ, sousedící s horním zábřežským parkem, byla vždy zaměřena více na sport, než ostatní základní školy v Zábřehu. I dnes zde mohou děti po výuce uspokojovat svou potřebu pohybu ve sportovních kroužcích, jako jsou gymnastika, aerobik, tenis, atletika, orientační běh, sportovní hry. Každý kroužek navštěvuje s větší či menší pravidelností 10 až 20 dětí. Mimo to mohou děti trávit volný čas po vyučování ve školní družině.

5.2 III. základní škola

III. ZŠ v Zábřehu sídlí na adrese Školská 11. Škola má 3 budovy. K dispozici je tělocvična, aula a venkovní hřiště. Ve škole jsou zřízeny třídy pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení (2. - 9. ročník) a třídy s rozšířenou výukou jazyků (3. - 9. ročník). Žákům jsou mimo jiné k dispozici nepovinné předměty sportovního a výtvarného zaměření, dramatická výchova, pěvecký sbor Slavík, přípravný sbor Slaviček, projektové vyučování v přírodě, učebna přírodopisu se stěnou akvárií a terárií, počítačová učebna nebo posilovna.

5.3 IV. základní škola

IV. ZŠ stojí na sídlišti Severovýchod. Dětem nabízí rozšířenou výuku cizích jazyků (angličtina, němčina, ruština), jsou zde také dvě učebny výpočetní techniky s nepřetržitým připojením k internetu. Děti mohou po vyučování trávit svůj volný čas ve školní družině a školním klubu a také v následujících zájmových kroužcích: informatika, pohybové hry, florbal, vybíjená, zábavná matematika, fyzika, chemie, anglický a ruský jazyk, sportovní hry, výtvarný kroužek. Škola dále pro děti organizuje poznávací zájezdy do cizích zemí a výměnné pobyty studentů ze zahraničí.

5.4 Základní umělecká škola

Základní umělecká škola v Zábřehu, založena v roce 1946, je příspěvkovou organizací (školskou právnickou osobou) zřízenou Olomouckým krajem. Žáci zde mají možnost získávat základy vzdělání v oboru hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém.

Ve školním roce 2008/2009 navštěvovalo základní uměleckou školu celkem 679 žáků. Podrobný popis jednotlivých oborů je uveden v příloze PI.

5.5 DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE

Dům dětí a mládeže Krasohled sídlí na adrese Školská 349/9, 789 01 Zábřeh (bývalá I. ZŠ). Zřizovatelem je Město Zábřeh. DDM nabízí dětem široké spektrum výchovných, vzdělávacích a zájmových činností zaměřených na sport, tanec, dramatickou výchovu, jazyky, keramiku, výtvarnou výchovu, keramickou výchovu, turistiku a horolezectví. V době prázdnin DDM organizuje a nabízí dětem zimní a letní tábory, příměstské tábory, letní putování a soustředění. Během roku nabízí víkendové akce, specializované jak pro členy zájmových kroužků, tak pro širokou veřejnost. Nedávno zde byla otevřena spontánní herna pro děti a mládež a herna pro rodiče s malými dětmi. Podrobný popis všech kroužků, které DDM Zábřeh nabízí, je uveden v příloze PI.

5.6 SK Sulko Zábřeh

SK Sulko Zábřeh je zkratka zábřežských sportovních klubů včetně jejich hlavního sponzora. Jedná se o fotbalový stadion a jeho přílehlé budovy poblíž centra města. Nedávno prošla rozsáhlou rekonstrukcí hlavní tribuna a loni bylo na místě, kde se dříve nacházela škvára, zbudováno nové fotbalové hřiště s umělou trávou. Děti a mládež mohou své sportovní dovednosti rozvíjet především ve fotbale, v oddílu stolního hokeje a v kuželkářském klubu. Jejich podrobnější popis je uveden v příloze PI.

5.7 TJ SOKOL

Tělovýchovná jednota Sokol v Zábřehu v současnosti nabízí dětem a mládeži pouze dvě možnosti, jak trávit volný čas, a to florbalový a tenisový oddíl. Vedle letité sokolovny, která stojí naproti hornímu parku, nedávno vyrostla nová víceúčelová hala. Stará budova (viz Obr. 2) prošla rekonstrukcí, která se týkala převážně tělocvičny a sociálního zařízení. Florbal se v sokolovně hraje od roku 1995, v současnosti na něj chodí asi 30 chlapců a dívek ve věku od 7 do 19 let. Do tenisového oddílu chodí 34 dětí od 6 do 15 let.

Obr. 2: Budova zábřežské sokolovny (z archivu autora)

5.8 SPOLEK METODĚJ

Spolek Metoděj Zábřeh je nestátní nezisková organizace, která svojí historií sahá do roku 1892, kdy byl v Zábřehu v části Krumpach založen Katolický dělnický spolek Metoděj. V současnosti nabízí možnost aktivního prožívání volného času dospělým, mládeži i dětem, plní kulturně vzdělávací funkci založenou na křesťanských principech a podílí se na pozitivním formování osobnosti především mladého člověka. V Katolickém domě a k němu přilehlých prostorách (zahrada, altán) dnes zhruba padesát dětí provozuje svoji zájmovou činnost v několika kroužcích. Podrobný popis jednotlivých kroužků je uveden v příloze PI.

5.9 OSTATNÍ ORGANIZACE

Kromě výše uvedených zařízení zaměřených na trávení volného času mohou děti a mládež navštěvovat také několik skautských oddílů.

5.9.1 Trojka Shawnee

Trojka Shawnee je oddíl skautské organizace Junák – Svaz skautů a skautek ČR. Oddíl má více jak patnáctiletou tradici a je určen chlapcům ve věku 8-18 let. V současnosti čítá oddíl 21 dětí. Sídlo oddílu je v klubovně na Sušilově ulici v Zábřehu, kde se každé dva týdny schází tři družiny (Medvědi, Vlci a Koníci). Každý měsíc podnikají družiny společné výlety do přírody, v létě pořádají tábor pro celý oddíl v délce dvou až tří týdnů. Hlavním cílem oddílu je přispět k výchově mladých lidí, rozvíjet v nich vlastnosti, které naše společnost považuje za kladné a ušlechtilé. Dalším cílem je ukázat dětem, že práce a kamarádství přináší v životě více štěstí, než slepá honba za majetkem. Děti se v oddíle učí také tábořit, pomáhat jeden druhému, cestují, hrají různé hry a dělají spoustu dalších věcí, které jsou vhodným doplňkem výchovy.

5.9.2 Zlatá lilie

Oddíl Zlatá lilie je dívčí skautský oddíl působící v organizaci Junák, který od roku 1990 funguje v rámci skautského střediska Zábřeh. V současnosti oddíl čítá 36 členů, kteří se pravidelně scházejí v bývalé budově MŠ na Rudolfově v Zábřehu. Každý rok oddíl pořádá letní tábor, během kterého všichni spí v indiánských stanech. Náplní oddílu je mimo jiné zaměření na indiánskou tematiku. Členové si po vzoru indiánů vyrábí různé ozdoby.

5.9.3 TOP a TOM

Název TOP a TOM je zkratkou názvů dvou oddílů – táborový oddíl poutníci a táborový oddíl medvědi. Oba oddíly mají v současnosti dohromady 26 členů, kteří se jednou týdně scházejí v klubovně na Rudolfově v Zábřehu (bývalá MŠ). Mimo to pořádají několikrát do roka výlety do přírody, tráví společné víkendy na chatě a každé letní prázdniny jedou na dvoutýdenní tábor.

6 ÚSPĚCHY ZÁBŘEŽSKÝCH DĚTÍ A MLÁDEŽE

Nejen v našem kraji, ale také na celostátní a dokonce i na mezinárodní úrovni dosahují zábřežské děti a mládež významných úspěchů, a to jak ve sportovních, tak i v kulturních a vědomostních soutěžích. Z celé řady skvělých výsledků vybírám jen některé.

6.1 Kuželky – rok 2005

Dana Wiedermannová a Olga Ollingerová – 3. místo na Mistrovství světa juniorů (družstva).

Dana Wiedermannová – 1. místo na Mistrovství ČR juniorek (totéž v roce 2006), 1. místo v anketě juniorka roku, 1. místo v anketě „Kuželkářská hvězda“.

Hana Wiedermannová – 1. místo na Mistrovství ČR dorostenek, 2. místo v anketě juniorka roku, 2. místo v anketě „Kuželkářská hvězda“.

Lukáš Horňák, Michal Weinlich, Tomáš Sádecký a Roman Weinlich – 3. místo v I. lize dorostenců (družstva).

Hana Wiedermanová, Jana Dvořáková, Hana Ollingerová a Nikola Gieselová – 3. místo v I. lize dorostenek (družstva).

6.2 Mažoretky Avanti

Naše děvčata se ve formacích každoročně umisťují na Mistrovství ČR do pátého místa. Mezi sólistkami však máme jednu opravdovou hvězdu.

Renata Švubová – mistryně republiky v letech 2008 a 2009, 2. místo na Mistrovství Evropy 2008, 3. místo na Mistrovství Evropy 2009.

6.3 Stolní hokej

Pavel Pelikán – 1. místo na Mistrovství ČR 2003 (junioři).

Josef Focher - 1. místo na Mistrovství ČR 2005 (junioři).

David Pelikán - 1. místo na Mistrovství ČR 2008 (mladší žáci).

Patrik Ehrenberger - 1. místo na Mistrovství ČR 2009 (mladší žáci).

Kamil Andrlé - 1. místo na Mistrovství ČR 2009 (junioři).

6.4 II. ZŠ

Žáci 8. a 9. tříd vytvořili družstvo halové kopané, kterému se podařilo nejen vyhrát okrskové kolo, ale navíc zvítězili také v okresním finále a postoupili tak do krajského finále.

Vítězství v celostátní školní soutěži o Evropské unii „Mládí - budoucnost Evropy“ (rok 2009). Žáci Barbora Ospálková, Eliška Maixnerová, Štěpán Hoplíček, Jiří Černý, Karel Hlavsa, Václav Schwab byli za odměnu pozváni do Parlamentu ČR, kde převzali cenu z rukou poslance Krilla.

6.5 IV. ZŠ

V loňském školním roce družstvo starších žáků ve složení Jan Kaplánek, Jakub Bröckl, Vojtěch Venos, Vojtěch Smékal a Jaroslav Hýbl zvítězilo v krajském kole Atletického čtyřboje. Tito žáci reprezentovali Olomoucký kraj v celostátním finále, kde obsadili 13. místo.

Žákyně 4. a 5. tříd v roce 2009 postupně zvítězily v okrskovém, okresním i krajském kole ve vybíjené. V celorepublikovém finále obsadily vynikající 2. místo. Žákyně Jitka Doubravská navíc získala cenu fair play.

6.6 Základní umělecká škola

Rok 2009 - krajské kolo národní soutěže Základních uměleckých škol ve hře na dechové nástroje: Tomáš Bubela 1. místo (trubka), Barbora Jedelská 1. místo (lesní roh), Eva Prachařová 1. místo (lesní roh), Kristýna Kočtářová 2. místo (lesní roh), Ondřej Kriegel 2. místo (baskřídl), Václav John 1. místo (Pozoun), Veronika Foltýnová 1. místo (flétna), Simona Kubíčková 1. místo (klarinet).

Tomáš Bubela (trubka) – 2. místo v ústředním kole celostátní soutěže ZUŠ.

Kristýna Gojišová a Kateřina Drlíková (tanec) – 1. místo v ústředním kole celostátní soutěže ZUŠ.

7 VLASTNÍ VÝZKUM

Výzkum byl zaměřen na všechny oblasti organizovaného trávení volného času v Zábřehu (sportovní, kulturní a umělecké kroužky).

7.1 Cíle výzkumu

1. Předložit ucelený přehled možností, jakými mohou děti a mládež v Zábřehu trávit volný čas. Při té příležitosti poukázat na úspěchy vybraných členů jednotlivých zájmových organizací a motivovat tak ostatní.
2. Zjistit, zdali je nabídka volnočasového vyžití pro děti a mládež v Zábřehu dostatečná a jsou-li členové v jednotlivých organizacích spokojeni s podmínkami v nich panujícími.
3. Po analýze dotazníků předložit jejich výsledky vedoucím a funkcionářům jednotlivých zájmových zařízení, tyto výsledky s nimi konzultovat, popřípadě navrhnout některá vhodná opatření a přispět tak ke zlepšení chodu zájmových zařízení a větší spokojenosti jejich členů.

7.2 Výzkumný soubor

Pro výzkum jsem vybral chlapce a dívky ve věku 11, 14 a 17 let. Učinil jsem tak proto, aby byl zastoupen první i druhý stupeň základních škol a také střední školy. Při výběru věkových kategorií jsem přihlížel k hodnotícím schopnostem a životním zkušenostem respondentů (u dětí do deseti let jsou podle mého názoru velmi nízké) a nechtěl jsem zatěžovat žáky, kteří budou letos vykonávat závěrečné učňovské nebo maturitní zkoušky. Dotazníky vyplnilo celkem 255 respondentů, z toho 124 chlapců a 130 dívek.

7.3 Formy šetření

Vzhledem k velkému počtu respondentů jsem se rozhodl pro kvantitativní výzkum realizovaný formou dotazníků (vzor dotazníku je uveden v příloze PII). Počty členů volnočasových zařízení a jejich úspěchy jsem zjišťoval rozhovory s vedoucími funkcionáři jednotlivých oddílů a kroužků.

7.4 Hypotézy

K výzkumu realizovanému formou dotazníkového šetření jsem stanovil tři následující hypotézy.

7.4.1 Hypotéza č. 1

Přestože je Zábřeh relativně malé město (zhruba 14500 obyvatel), nabízí dostatečné množství příležitostí pro trávení volného času pro děti a mládež ve všech věkových kategoriích.

7.4.2 Hypotéza č. 2

Členové jednotlivých oddílů a kroužků budou v daných zařízeních pravděpodobně spokojeni, neboť si (podle mého předběžného šetření) ze široké nabídky mohli vybrat to, co se jim líbí.

7.4.3 Hypotéza č. 3

Domnívám se, že z důvodu poměrně bohaté nabídky příležitostí, jak trávit volný čas, využívá těchto možností velký počet dětí, z nichž mnohé provozují více, než jednu zájmovou činnost.

8 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Hodnocení dotazníkového šetření jsem rozdělil na dvě části.

V první části se zabývám hodnocením jednotlivých volnočasových zařízení, kde zkoumám, jak se dětem a mládeži líbí prostředí jejich kroužků, jsou-li spokojeni s materiálním vybavením a zjišťuji jejich celkovou spokojenost v jednotlivých volnočasových zařízeních. Podrobný přehled vyhodnocených dotazníků jednotlivých volnočasových zařízení je uveden v příloze PIII.

V celkovém hodnocení uvádím přehled odpovědí všech respondentů na jednotlivé otázky. Celkový přehled vyhodnocených dotazníků všech volnočasových zařízení je uveden v příloze PIV.

8.1 Vyhodnocení jednotlivých volnočasových zařízení

V hodnocení jednotlivých volnočasových zařízení se zaměřuji na otázky č. 3. („Líbí se ti prostředí tvého oddílu?“), 10. („Jsi v oddíle celkově spokojený/á?“) a 12. („Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?“).

8.1.1 II. základní škola

Na II. ZŠ vyplnilo dotazník celkem 19 dětí (5 chlapců, 14 dívek), z toho 3 jedenáctiletí a 16 čtrnáctiletých.

Prostředí II. ZŠ se líbí 95% dětí (4 odpověděli „určitě ano“, 14 „spíše ano“), nelíbí se jen jednomu (1x „spíše ne“).

V zájmových kroužcích je celkově spokojeno 89% dětí (7x „určitě ano“, 10x „spíše ano“), nespokojeno je 11% (1x „určitě ne“, 1x „spíše ne“).

95% dětí považuje vybavení v kroužcích za dostatečné (3x „určitě ano“, 15x „spíše ano“), 5% za nedostatečné (1x „spíše ne“).

U všech tří vyhodnocovaných otázek značně převažují odpovědi „spíše ano“, což naznačuje, že je na II. ZŠ stále co zlepšovat.

8.1.2 III. základní škola

Na III. ZŠ vyplnilo dotazník celkem 32 dětí (17 chlapců, 15 dívek), z toho 15 jedenáctiletých a 17 čtrnáctiletých.

Prostředí III. ZŠ se líbí 91% dětí (5 dětí odpovědělo „určitě ano, 24 „spíše ano“), nelíbí se 9% (3x „spíše ne“).

V zájmových kroužcích jsou celkově spokojeny všechny děti (3x „určitě ano“, 29x „spíše ano“).

100% dětí považuje vybavení v kroužcích za dostatečné (8x „určitě ano“, 24x „spíše ano“).

Dospěl jsem k obdivuhodnému (a pro pracovníky III. ZŠ také jistě příjemnému) zjištění, že všechny dotazované děti jsou v zájmových kroužcích celkově spokojeny a jejich vybavení považují za dostatečné. Stejně jako na II. ZŠ, i tady značně převažují odpovědi „spíše ano“, takže je tu také co zlepšovat.

8.1.3 IV. základní škola

Na IV. ZŠ vyplnilo dotazník celkem 38 dětí (17 chlapců, 21 dívek), z toho 26 jedenáctiletých a 12 čtrnáctiletých.

Prostředí IV. ZŠ se líbí 84% dětí (15 dětí odpovědělo „určitě ano, 18 „spíše ano“), nelíbí se 16% (5x „spíše ne“).

V zájmových kroužcích je celkově spokojeno 92% dětí (18x „určitě ano“, 17x „spíše ano“), nespokojeno je 8% (3x „spíše ne“).

92% dětí považuje vybavení v kroužcích za dostatečné (15x „určitě ano“, 20x „spíše ano“), 8% za nedostatečné (3x „spíše ne“).

8.1.4 Základní umělecká škola

V ZUŠ jsem dotazníkové šetření neprováděl, protože by to bylo příliš náročné a výsledky by neměly příliš vypovídající hodnotu. Výuka totiž probíhá na sedmi místech po celém okrese a účastní se jí celkem přes 700 žáků.

8.1.5 Dům dětí a mládeže

V DDM vyplnilo dotazník celkem 55 respondentů (23 chlapců, 32 dívek), z toho 27 jedenáctiletých, 14 čtrnáctiletých a 14 sedmnáctiletých.

Prostředí DDM se líbí 87 % dotazovaných (24 odpovědělo „určitě ano“ a 24 „spíše ano“), nelíbí se 13 % (6x „spíše ne“ a 1x „určitě ne“).

V kroužcích v DDM je celkově spokojeno 94% dotazovaných (35x „určitě ano“ a 17x „spíše ano“), nespokojeno je pouze 6% (1x „spíše ne“ a 2x „určitě ne“).

85% dotazovaných považuje vybavení v DDM za dostatečné (28 odpovědělo „určitě ano“ a 19 „spíše ano“), 15% za nedostatečné (7x „spíše ne“ a 1x „určitě ne“).

Nespokojenost s vybavením vyjádřili především členové kroužku společenského tance, a to podle svých vlastních zkušeností z pochopitelných důvodů. Šaty (především dívčí) na vystoupení a soutěže jsou velice drahé a není v možnostech kroužku je zakoupit, proto si je každý musí obstarat sám.

8.1.6 SK Sulko Zábřeh

V oddílech působících v SK Sulku Zábřeh vyplnilo dotazník celkem 28 respondentů (25 chlapců, 3 dívky), z toho 10 jedenáctiletých, 8 čtrnáctiletých a 10 sedmnáctiletých.

Prostředí SK Sulka se líbí 96% dotazovaných (18 odpovědělo „určitě ano“ a 9 „spíše ano“), nelíbí se 4% (1 odpověděl „určitě ne“).

V místních oddílech je celkově spokojeno rovněž 96% dotazovaných (20x „určitě ano“ a 7x „spíše ano“), jen jeden je nespokojen („určitě ne“).

71% respondentů považuje zdejší vybavení za dostatečné (13x „určitě ano“ a 7x „spíše ano“), 29% za nedostatečné (7x „spíše ne“ a 1x „určitě ne“).

8.1.7 TJ Sokol

V oddílech působících v TJ Sokol Zábřeh vyplnilo dotazník celkem 27 respondentů (20 chlapců, 7 dívek), z toho 8 jedenáctiletých, 17 čtrnáctiletých a 2 sedmnáctiletí.

Prostředí TJ Sokola se líbí 92% dotazovaných (13 odpovědělo „určitě ano“ a 12 „spíše ano“), nelíbí se 8% (2 odpověděli „spíše ne“).

V místních oddílech je celkově spokojeno 96% dotazovaných (19x „určitě ano“ a 7x „spíše ano“), jen jeden je nespokojen („určitě ne“).

Pouze 55% respondentů považuje zdejší vybavení za dostatečné (12x „určitě ano“ a 3x „spíše ano“), 45% za nedostatečné (7x „spíše ne“ a 5x „určitě ne“).

Zábřežská sokolovna prošla nedávno rekonstrukcí a vedle ní byla vybudována víceúčelová hala, proto je drtivá většina dotazovaných spokojena s prostředím.

Nespokojenost s vybavením vyjádřili z velké části tenisté, kteří si většinu sportovního náčiní musí hradit sami.

8.1.8 Spolek Metoděj

V kroužcích sídlících ve Spolku Metoděj vyplnilo dotazník celkem 22 respondentů (10 chlapců a 12 dívek), z toho 14 jedenáctiletých, 3 čtrnáctiletí a 5 sedmnáctiletých.

Prostředí Spolku Metoděj se líbí všem dotazovaným (16 odpovědělo „určitě ano“ a 6 „spíše ano“).

V místních kroužcích je celkově spokojeno 90% dotazovaných (13x „určitě ano“ a 7x „spíše ano“), nespokojeno je 10% (2x „spíše ne“).

86% respondentů považuje zdejší vybavení za dostatečné (11x „určitě ano“ a 8x „spíše ano“), 14% za nedostatečné (3x „spíše ne“).

Pro mě je překvapením velice vysoké procento kladných odpovědí ve všech vyhodnocovaných (i nevyhodnocovaných) otázkách, protože budova Spolku Metoděj je poměrně stará a nikterak rekonstruovaná. Všichni respondenti jsou zřejmě velice skromní, což bychom mohli také přičítat jejich duchovnímu cítění.

8.1.9 Ostatní organizace

Ve skautském oddílu Trojka Shawnee dotazníkové šetření neproběhlo, protože by to bylo vzhledem k současným okolnostem, které zde nechci dlouze rozvádět, příliš krkolomné.

Výsledky dotazníkového šetření v oddílech Zlatá lilie a TOP a TOM hodnotím společně, neboť mají stejnou klubovnu a podobné zaměření.

V těchto dvou oddílech vyplnilo dotazník celkem 34 respondentů (7 chlapců, 27 dívek), z toho 15 jedenáctiletých, 14 čtrnáctiletých a 5 sedmnáctiletých.

Prostředí klubovny, kde se oba oddíly scházejí, se líbí všem dotazovaným (24 odpovědělo „určitě ano“ a 10 „spíše ano“).

V oddílech jsou rovněž spokojeni všichni (29x „určitě ano“ a 5x „spíše ano“).

88% respondentů považuje zdejší vybavení za dostatečné (18x „určitě ano“ a 12x „spíše ano“), 12% za nedostatečné (3x „spíše ne“ a 1x „určitě ne“).

Stoprocentní spokojenost s prostředím klubovny a celková spokojenost vyplývá zřejmě z toho, že se členové klubovny sami podílí na údržbě a výzdobě jejich klubovny, tudíž si ji přizpůsobí k obrazu svému.

8.2 Celkové vyhodnocení

Ve všech volnočasových zařízeních v Zábřehu, ve kterých jsem prováděl šetření formou dotazníků, vyplnilo dotazníky celkem 255 respondentů (124 chlapců a 131 dívek), z toho 118 jedenáctiletých, 101 čtrnáctiletých a 36 sedmnáctiletých.

Přehled odpovědí všech respondentů na jednotlivé otázky je uveden v tabulkách č. 1 a 2 a na obrázcích č. 3, 4 a 5.

Otázka č. 1.: Pohlaví.

POHLAVÍ	MUŽ	ŽENA	CELKEM
POČET	124	131	255

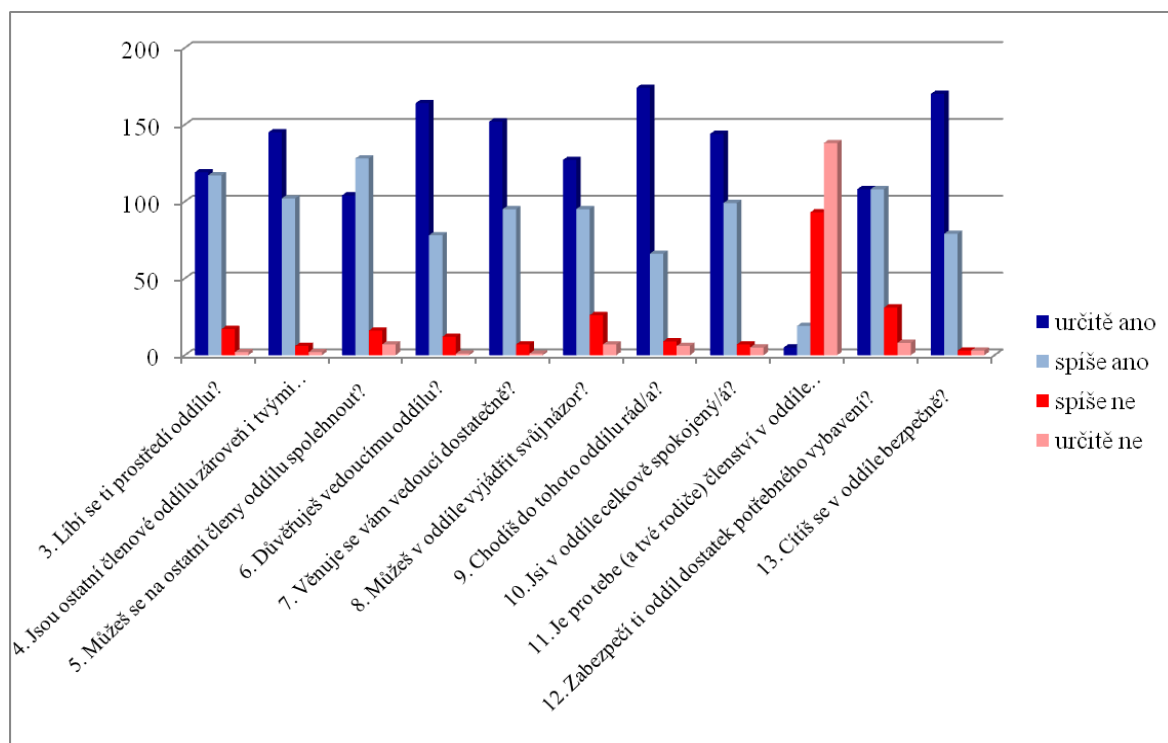
Tabulka 1: Pohlaví

Otázka č. 2.: Věk.

VĚK	11 LET	14 LET	17 LET	CELKEM
POČET	118	101	36	255

Tabulka 2: věk

Otázky č. 3. – 13.:

Obr. 3: Otázky č. 3. – 13.

Otázka č. 3.: „Líbí se ti prostředí oddílu?“

Prostředí oddílu se líbí 93% dotazovaných (119 odpovědělo „určitě ano“ a 117 „spíše ano“), nelíbí se 7% (17 odpovědělo „spíše ne“ a 2 „určitě ne“).

Otázka č. 4.: „Jsou tví spoluhráči zároveň i tvými kamarády?“

Na tuto otázku odpovědělo kladně 97% dotazovaných (145x „určitě ano“ a 102x „spíše ano“), záporně 3% (6x „spíše ne“ a 2x „určitě ne“).

Otázka č. 5.: „Můžeš se na své spoluhráče spolehnout?“

Na své spoluhráče se může spolehnout 91% dotazovaných (104x „určitě ano“ a 128x „spíše ano“), nemůže se na ně spolehnout 9% (16x „spíše ne“ a 7x „určitě ne“).

Otázka č. 6.: „Důvěřuješ svému trenérovi (vedoucímu)?“

Svému trenérovi či vedoucímu důvěřuje 95% respondentů (164x „určitě ano“ a 78x „spíše ano“), nedůvěřuje mu 5% (12x „spíše ne“ a 1x „určitě ne“).

Otázka č. 7.: „Věnují se vám trenéři (vedoucí) dostatečně?“

Podle 97% dotazovaných se jim trenéři či vedoucí věnují dostatečně (152x „určitě ano“ a 95x „spíše ano“), podle 3% nedostatečně (7x „spíše ne“ a 1x „určitě ne“).

Otázka č. 8.: „Můžeš v oddíle (kroužku) vyjádřit svůj názor?“

87% dotazovaných v oddíle či kroužku svůj názor vyjádřit může (127x „určitě ano“ a 95x „spíše ano“), 13% nemůže (26x „spíše ne“ a 7x „určitě ne“).

Otázka č. 9.: „Chodíš do tohoto oddílu (kroužku) rád/a?“

94% respondentů chodí do svých oddílů či kroužků rádo (174x „určitě ano“ a 66x „spíše ano“), 6% nerado (9x „spíše ne“ a 6x „určitě ne“).

Otázka č. 10.: „Jsi v oddíle (kroužku) celkově spokojený/á?“

95% dotazovaných je v oddílech či kroužcích spokojeno (144x „určitě ano“ a 99x „spíše ano“), 5% je nespokojeno (7x „spíše ne“ a 5x „určitě ne“).

Otázka č. 11.: „Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle (kroužku) finančně náročné?“

Pro 9% respondentů je členství v oddílech (kroužcích) finančně náročné (5x „určitě ano“ a 19x „spíše ano“), pro 91% finančně náročné není (93x „spíše ne“ a 138x „určitě ne“).

Otázka č. 12.: „Zabezpečí ti oddíl (kroužek) dostatek potřebného vybavení?“

85% dotazovaných považuje vybavení oddílů či kroužků za dostatečné (108x „určitě ano“ a 108x „spíše ano“), 15% za nedostatečné (31x „spíše ne“ a 8x „určitě ne“).

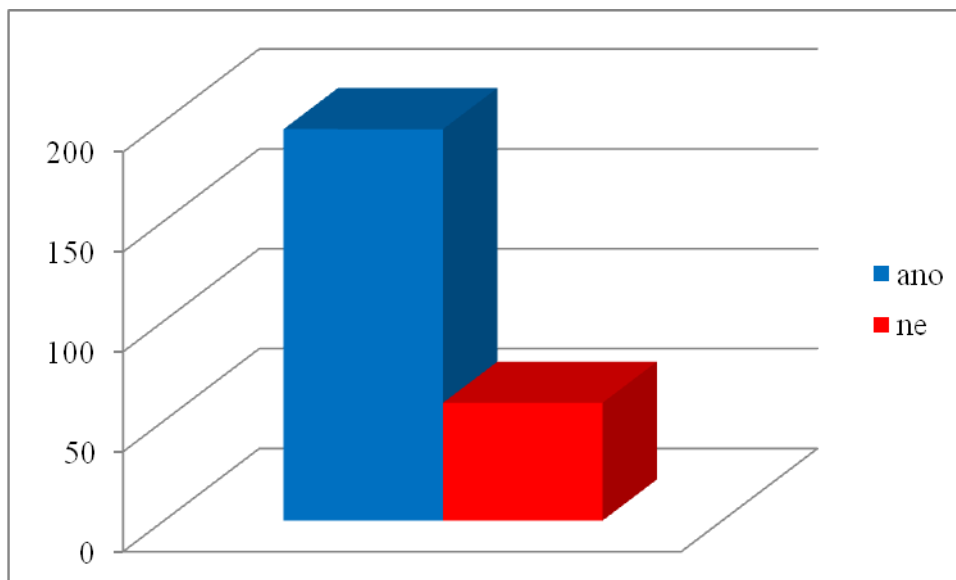
Otázka č. 13.: „Cítíš se v oddílu (kroužku) bezpečně?“

98% respondentů se v oddílech či kroužcích cítí bezpečně (170x „určitě ano“ a 79x „spíše ano“), 2% se necítí bezpečně (3x „spíše ne“ a 3x „určitě ne“).

Otázka č. 14.: „Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je.“

Z celkového počtu pouze 6 dotazovaných odpovědělo negativně, z toho 3 chlapci z florbalového oddílu uvedli, že je „šikanuje jeden spoluhráč“, dvěma chlapcům z fotbalového oddílu se z šatny ztratily peněženky, 1 chlapec ze Spolku Metoděj důvod neuvedl.

Otázka č. 15.: „Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas?“

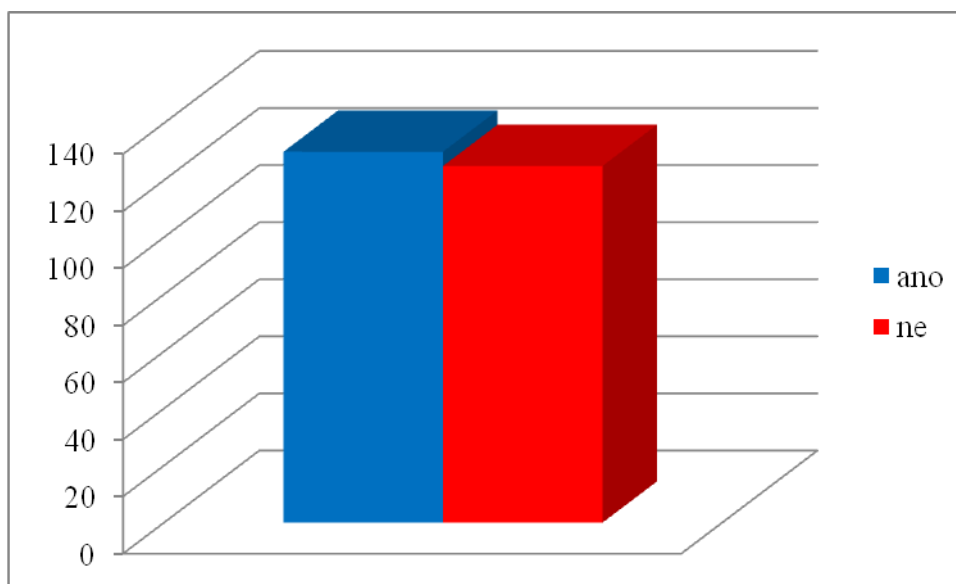
Obr. 4: Otázka č. 15. „Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas?“

77% respondentů považuje nabídku volnočasových aktivit v Zábřehu za dostatečnou, 23% za nedostatečnou.

Otázka č. 16.: „Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš.“

Respondenti v Zábřehu postrádají: 24x bazén, 15x skatepark, 4x cyklostezky, 3x hokej a lezeckou stěnu, 2x volejbal, 1x basketbal, astronomii a míčové sporty pro dívky.

Otázka č. 17.: „Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci?“

Obr. 5: Otázka č. 17. „Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci?“

51% dotazovaných navštěvuje více, než jednu zájmovou organizaci, 49% dotazovaných navštěvuje jen jednu zájmovou organizaci.

Otázka č. 18.: „Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou.“

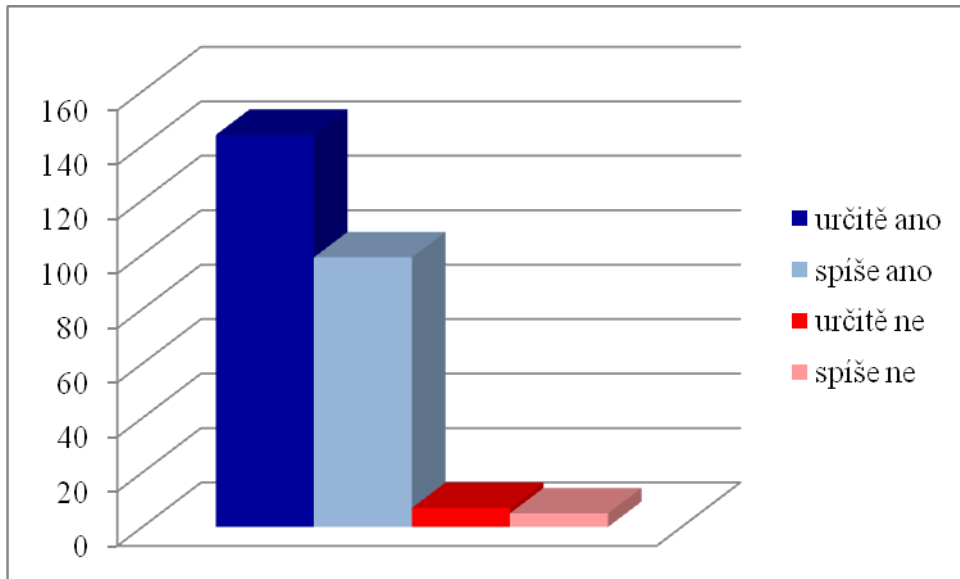
Respondenti dále navštěvují: 32x ZUŠ, 15x florbal, 11x fotbal, 10x tanec, 8x výtvarný kroužek, 7x náboženství, 6x keramiku a skaut, 4x volejbal, 3x aerobik, mažoretky a SDH, 2x vybíjenou, karate, tenis, Orel, TOP a TOM, 1x basketbal a stolní hokej.

8.3 Potvrzení/vyvrácení hypotéz

Pojďme se nyní podívat, zdali se potvrdily či vyvrátily stanovené hypotézy.

Z obrázku č. 4 je zřejmé, že hypotéza č. 1 se potvrdila, protože podle 196 respondentů, což činí 77% z celkového počtu dotazovaných, je v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas.

K hypotéze č. 2 se vztahuje otázka č. 10 („Jsi v oddíle celkově spokojený/á?“), která je znázorněna na obrázku č. 6. Celých 95% respondentů je ve svých oddílech či kroužcích spokojeno (144 odpovědělo „určitě ano“ a 99 „spíše ano“), nespokojeno je pouhých 5% (7 odpovědělo „spíše ne“ a 5 „určitě ne“). Hypotéza č. 2 se tedy rovněž potvrdila.

Obr. 6: Otázka č. 10. „Jsi v oddíle celkově spokojený/á?“

Z obrázku č. 5 je patrné, že se potvrdila také hypotéza č. 3. Celkem 130 dotazovaných, což je 51% z celkového počtu, navštěvuje více, než jednu volnočasovou organizaci, 125 dotazovaných (49%) navštěvuje jen jednu volnočasovou organizaci. Nejčastější je kombinace některé volnočasové aktivity se základní uměleckou školou, jako svou druhou aktivitu má hodně respondentů také fotbal, florbal nebo tanec.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem se zabýval problematikou volnočasových aktivit dětí a mládeže. V teoretické části jsem se snažil nahlížet na volný čas z různých pohledů a za pomoci odborné literatury jsem se pokusil objasnit základní pojmy v této oblasti. Praktická část nabízí přehled možností, jakými mohou děti a mládež v Zábřehu trávit svůj volný čas a poukazuje na úspěchy zábřežských chlapců a děvčat s cílem motivovat jejich vrstevníky, aby svůj volný čas trávili smysluplně. V praktické části dále předkládám výsledky pedagogického výzkumu realizovaného formou dotazníkového šetření, který byl zaměřen na spokojenost zábřežské mládeže s množstvím a kvalitou volnočasových zařízení v Zábřehu. Drtivá většina dotazovaných vyjádřila svou spokojenost s podmínkami panujícími v jednotlivých volnočasových zařízeních. Z odpovědí respondentů dále vyplývá, že město Zábřeh poskytuje dostatečně pestrou nabídku volnočasových aktivit, avšak některá volnočasová zařízení v Zábřehu stále chybí. Děti a mládež nejčastěji postrádají bazén, který v současné době prochází rozsáhlou rekonstrukcí, dále skatepark či cyklostezky. Z dotazníků je také patrná nedostatečná informovanost mládeže o možnostech organizovaného trávení volného času, neboť někteří respondenti do položky „postrádám“ uvedli stejné činnosti, které jiní aktivně provozují. Samozřejmě, že ne ve všech oddílech panují ideální podmínky. Ke zlepšení této situace jsem se snažil přispět poskytnutím zpětné vazby, a to prezentací a konzultací zjištěných výsledků dotazníkového šetření s vedoucími funkcionáři volnočasových zařízení, kteří o to projeví zájem.

Touto bakalářskou prací jsem podle mého názoru splnil předem stanovené cíle, neboť jsem předložil komplexní přehled volnočasových zařízení pro děti a mládež v Zábřehu včetně úspěchů jejich vybraných zástupců v mládežnických kategoriích. Dále jsem pedagogickým výzkumem realizovaným formou dotazníkového šetření zjistil, že podle velké většiny respondentů je v Zábřehu dostatečná nabídka volnočasových aktivit a chlapci a dívky jsou vesměs spokojeni s podmínkami panujícími v jednotlivých oddílech a kroužcích. Vyhodnocené dotazníky jsem analyzoval, jejich výsledky následně předložil a konzultoval s vedoucími a trenéry jednotlivých volnočasových zařízení, kteří na základě zjištěných výsledků mohou přijmout příslušná opatření směřující ke zlepšení situace v jednotlivých kroužcích a oddílech.

Volný čas tvoří značnou část života každého z nás, proto bychom mu měli věnovat náležitou pozornost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BLÁHA, V. *Výchova mimo vyučování na základních školách*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.
- [2] BUZAN, T. *Chytře na své tělo*. Praha: Columbus, 2004. ISBN 80-7249-159-8.
- [3] ČÁP, J. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV – nakladatelství, 1996. ISBN 80-85866-15-3.
- [4] ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, 1997. ISBN 80-7066-534-3.
- [5] HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- [6] CHUDÝ, Š. aj. *Základy společenských věd pro pomáhající profese*, Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004. ISBN 80-7318-176-2.
- [7] KALINA, K. aj. *Drogy a drogové závislosti – mezioborový přístup 2*. B. m. : Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.
- [8] PACINA, V., VANĚK, M. *Sport bez svatozáře*. Praha: Mladá Fronta, 1983.
- [9] PÁVKOVÁ, J. aj. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-569-5.
- [10] REITMAYER, L. *Přehled vývoje tělesné výchovy ve světě*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977.
- [11] REYUSUVÁ, E., VIEHOFFOVÁ, H. *Jak s dětmi trávit volný čas*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-073-1.
- [12] ROTTEROVÁ, B., ČÁP, J. *Výchova aktivity mládeže ve volném čase*. Praha: Univerzita Karlova, 1976.
- [13] VANTUCH, P. *Drogy a kriminalita*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1990. ISBN 80-210-0169-0.
- [14] VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-901737-9-9.
- [15] WARD, P., ADAMS, S., LEVERMORE, J. *Jak se připravovat na práci s mládeží*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-044-8.

[16] ZICH, F. *Co s volným časem*. Praha: Pressfoto, 1978.

[17] webové stránky: <http://meu.zabreh.cz/mesto-zabreh/historie-mesta.html>.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Barokní kostel sv. Bartoloměje

Obr. 2: Budova zábřežské sokolovny

Obr. 3: Otázky č. 3. – 13.

Obr. 4: Otázka č. 15. „Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas?“

Obr. 5: Otázka č. 17. „Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci?“

Obr. 6: Otázka č. 10. „Jsi v oddíle celkově spokojený/á?“

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Pohlaví

Tabulka 2: Věk

SEZNAM PŘÍLOH

- 1) Příloha PI: Podrobný popis volnočasových zařízení v Zábřehu
- 2) Příloha PII: Vzor dotazníku
- 3) Příloha PIII: Přehled vyhodnocených dotazníků v jednotlivých volnočasových zařízeních
- 4) Příloha PIV: Celkové vyhodnocení všech zájmových organizací

PŘÍLOHA P I: PODROBNÝ POPIS VOLNOČASOVÝCH ZAŘÍZENÍ V ZÁBŘEHU

II. ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Základní škola Boženy Němcové je umístěna v klidné části Zábřehu v blízkosti sadů Petra Bezruče. Je složena ze sedmi pavilonů, proto se jí také říká „pavilonka“. Nabízí dobře vybavené kabinety a pracovny fyziky, chemie a přírodopisu, kde byla vytvořena mineralogická sbírka. V roce 1999 zde byly zbudovány dvě moderní počítačové učebny. V učebně výtvarné výchovy můžeme najít tiskařský lis na grafické techniky. Tato škola byla vždy zaměřena více na sport, než ostatní základní školy v Zábřehu, a je tomu tak i dnes. Děti mohou po vyučování trávit svůj volný čas ve sportovních kroužcích, jako jsou gymnastika, aerobik, tenis, atletika, orientační běh, sportovní hry. Dále je jim k dispozici školní družina.

III. ZÁKLADNÍ ŠKOLA

III. ZŠ v Zábřehu sídlí na adrese Školská 11. Škola má 3 budovy. K dispozici je tělocvična, aula a venkovní hřiště. Ve škole jsou zřízeny třídy pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení (2. - 9. ročník) a třídy s rozšířenou výukou jazyků (3. - 9. ročník). Žákům jsou mimo jiné k dispozici nepovinné předměty sportovního a výtvarného zaměření, dramatická výchova, pěvecký sbor Slavík, přípravný sbor Slaviček, projektové vyučování v přírodě, učebna přírodopisu se stěnou akvárií a terárií, počítačová učebna nebo posilovna.

IV. ZÁKLADNÍ ŠKOLA

IV. ZŠ stojí na sídlišti Severovýchod. Dětem nabízí rozšířenou výuku cizích jazyků (angličtina, němčina, ruština), jsou zde také dvě učebny výpočetní techniky s nepřetržitým připojením k internetu. Děti mohou po vyučování trávit svůj volný čas ve školní družině a školním klubu a také v následujících zájmových kroužcích: informatika, pohybové hry, florbal, vybíjená, zábavná matematika, fyzika, chemie, anglický a ruský jazyk, sportovní hry, výtvarný kroužek. Škola dále pro děti organizuje poznávací zájezdy do cizích zemí a výměnné pobyty studentů ze zahraničí.

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA

Základní umělecká škola v Zábřehu, založena v roce 1946, je příspěvkovou organizací (školskou právnickou osobou) zřízenou Olomouckým krajem. Jejím statutárním orgánem je ředitel, kterého jmenuje zřizovatel školy. Žáci zde mají možnost získávat základy vzdě-

lání v oboru hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém. Ve školním roce 2008/2009 využilo vzdělávací nabídky v hudebním oboru 503 žáků, 162 jich navštěvovalo taneční a 14 literárně-dramatický obor. Ve výtvarném oboru rozvíjelo své nadání 80 zájemců. Výuku všech výše uvedených žáků zajišťovalo 31 pedagogů. Vedle pedagogických pracovníků na škole pracuje 6 provozních zaměstnanců. K výuce všech oborů slouží dvě budovy v Zábřehu na ulicích Sušilova a Farní, kde má škola také sídlo. Výuka dále probíhá v obcích Štítý, Jedlí, Olšany, Bušín a Postřelmov v prostorách tamních základních škol.

Hudební obor

Hudební obor je součástí ZUŠ Zábřeh od jejího založení před více než šedesáti lety a má zde nejdelší tradici. Ve školním roce 2008/2009 ho dokončilo 503 žáků. Žáci si zde mohou vybrat studium sólového zpěvu nebo některého z dvaceti nabízených hudebních nástrojů v oddělení klavírním, dechovém, elektronických klávesových nástrojů, smyčcovém či kytarovém.

V klavírním oddělení vyučuje osm pedagogů. V průběhu školního roku prezentují žáci výsledky své práce na třídních a interních koncertech, což jim pomáhá získat potřebnou sebevědomí, jistotu, zkušenost a také jim to pomáhá překonat trému. Nejtalentovanější žáci se zúčastňují krajské přehlídky absolventů.

Dechové oddělení loni navštěvovalo 167 žáků. Toto oddělení nabízí výuku hry na zobcovou flétnu, příčnou flétnu, klarinet, saxofon, trubku, lesní roh, baskřídlovku, trombon a tubu. Vedle dechových nástrojů se zde vyučuje také hra na bicí. Žáci jsou přijímáni od šesti let ke studiu hry na zobcovou flétnu, kde si osvojují základní dovednosti. Od deseti let mohou přecházet na ostatní dechové nástroje. Výuka probíhá formou individuální, u zobcových fléten též formou skupinovou. Velký důraz je kladen na hru v místním dechovém souboru s názvem Junior Big Band. Dechový orchestr se podílí na mnoha kulturních akcích. Zúčastňuje se tradičních adventních koncertů, seminářů dechových koncertů i mezinárodních soutěží.

Oddělení elektronických klávesových nástrojů loni navštěvovalo 69 žáků, kteří se podíleli na výchovných koncertech pro MŠ, ZŠ a SŠ. Mimo to připravili také již tradiční samostatný koncert svých absolventů.

Smyčcové oddělení patří svým počtem žáků k nejmenším. Žáci druhého stupně tvoří smyčcový soubor, který vystupuje na školních koncertech, ale také při jiných příležitostech, jako

jsou např. vernisáže. Při těchto vystoupeních dochází ke spolupráci s žáky pěveckého oddělení.

Na kytarovém oddělení bylo loni vyučováno 63 žáků, 5 z nich studovalo hru na elektrickou kytaru. Žáci se průběžně připravovali na koncerty, vernisáže a výchovné projekty pro MŠ, ZŠ a SŠ. Dále byl ve druhé polovině školního roku uspřádan veřejný koncert v Galerii Tunklův dvorec v Zábřehu.

Žáci pěveckého oddělení se loni zúčastnili soutěže ZUŠ v sólovém a komorním zpěvu. Jejich úspěchy nebyly příliš veliké, ale proces přípravy a samotná účast byla pro všechny soutěžící velice důležitá, neboť je motivovala k intenzivnější práci, zdokonalení hlasové techniky a celkovému růstu pěvecké osobnosti. V hodinách komorního zpěvu jsou žáci kromě získání dovedností vícehlasého zpěvu vedeni k rozvoji pěvecké hudební tvořivosti pomocí vokální improvizace.

V předmětu hudební nauka dostanou žáci základní hudební přehled, dochází k rozvoji jejich vědomostí, schopností, dovedností a návyků. Dále zde mohou objevovat zajímavosti hudby a seznamují se s příklady kvalitní vážné hudby. Velký důraz je kladen na hru v místním dechovém souboru s názvem Junior Big Band.

Taneční obor

Taneční obor loni navštěvovalo 162 žáků. V oddělení scénického tance se žáci učí správnému držení těla, vypracování elementární tělesné citlivosti, pružnosti a obratnosti. Pokročilejší žáci se učí rozvíjet smysl pro formu a základní taneční kompozice, výdrž v různých polohách a nosnost těžiště.

V oddělení lidového tance si žáci rozvíjí základní formy lidových tanců, upevňují si základní fyzické návyky, které charakterizují základní taneční produkci. V průběhu školního roku se žáci účastní tanečních soutěží a vystoupení. Žáci tanečního oboru se, stejně jako žáci většiny ostatních oborů, podílejí na výchovných koncertech pro MŠ, ZŠ a SŠ.

Výtvarný obor

Ve školním roce 2008/2009 navštěvovalo výtvarný obor ZUŠ Zábřeh 80 žáků. Žáci si zde v praxi osvojují různé výtvarné techniky, aby na jejich základě mohli vyjádřit svůj vlastní umělecký projev. Cílem výuky je snaha o působení na všechny složky intelektu osobnosti, aby se žák stal vnímavým divákem s pozitivním vztahem k okolí i umění, utvářel si vlastní

výtvarný názor a vnímal svět s respektem a ohleduplností. Žáci se v průběhu školního roku zapojují do výtvarných soutěží, výstav a kulturních projektů ZUŠ. Své práce prezentují na přehlídkách výtvarných oborů, na výstavách a při výchovných koncertech ZUŠ.

Dramatický obor

V tomto oboru jsou žáci vyučováni v předmětech dramatika, slovesnost a práce v souboru, které se velmi úzce propojují, dále v předmětu přednes a v předmětu hudebně-hlasová a rytmická průprava, který často prolíná výukou přednesu. Žáci si prohlubují dovednosti dramaticko-výchovné práce a seznamují se s dalšími oblastmi tohoto oboru. Žáci se v průběhu roku zabývají výběrem textů k recitaci a prací na jejich přípravě. Někteří z nich se zúčastňují postupové recitační přehlídky.

DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE

Dům dětí a mládeže Krasohled sídlí na adrese Školská 349/9, 789 01 Zábřeh. Zřizovatelem je Město Zábřeh. DDM nabízí dětem široké spektrum výchovných, vzdělávacích a zájmových činností zaměřených na sport, tanec, dramatickou výchovu, jazyky, keramiku, výtvarnou výchovu, keramickou výchovu, turistiku a horolezectví. V době prázdnin DDM organizuje a nabízí dětem zimní a letní tábory, příměstské tábory, letní putování a soustředění. Během roku nabízí víkendové akce, specializované jak pro členy zájmových kroužků, tak pro širokou veřejnost. Nedávno zde byla otevřena spontánní herna pro děti a mládež a herna pro rodiče s malými dětmi. Herna je otevřena v pracovní dny od 14.00 do 18.00 hodin a během jednoho roku se stala nedílnou a potřebnou součástí DDM. Pedagogický dozor zde vykonávají studenti starší osmnácti let. Pojdme se nyní přesvědčit o tom, jak širokou paletu kroužků DDM nabízí.

Sportovní kroužky

Střelecko-šipkařský kroužek Myšáci je určený dětem ve věku od 7 do 15 let. Jeho náplní je nácvik střelby ze vzduchové pistole, turistika, ochrana přírody a různé tábornické hry.

V kroužku karate se děti od 7 do 15 let učí koordinaci pohybu, základním prvkům tělesné výchovy, prvkům sebeobrany a základním technikám karate. Pokročilejší žáci se zaměřují na získávání vyšších technických stupňů, účast na soutěžích a zvyšování své fyzické kondice.

V kroužku stolního hokeje se děti od 7 do 15 let učí základním pravidlům stolního hokeje, taktice hry a účastní se soutěží.

Kroužek lacrosu mohou navštěvovat děti od 9 do 12 let. Ve svém stručném popisu má uvedeno „Netradiční sport trochu jinak.“

Kroužek aerobiku je určen dětem z pátých až sedmých tříd ZŠ. Mohou se zde naučit základy aerobiku a kondičnímu cvičení.

Šachový kroužek je pro děti ve věku 7 – 15 let. Mohou tady rozvíjet svoji koncentraci a pozornost, učit se trpělivosti. Dále se tu naučí základní pravidla hry, šachové notace, zápis šachové partie, tvorbu plánů a jiné taktické postřehy.

Kroužek horolezectví je určen dětem a mládeži od 12 do 18 let. Učí se zde základy horolezeckých technik, základy uzlování, týmová spolupráce. Dále se mohou seznámit s lezeckým materiálem a hrají se tu také doplňkové hry.

V rybářském kroužku se děti do 7 do 15 let mohou naučit znalosti Rybářského řádu. Dále se tu učí a zdokonalují lovné techniky, použití a ošetření rybářského nářadí, poznávání ryb, vodních živočichů a rostlin, nástrahy vnaďení. Seznamují se zde také se zásadami první pomoci, pomáhají při úklidu rybářských revírů, účastní se soutěží a připravují se na rybářské zkoušky.

Kroužek cvičení pro zdraví je určen všem žákům základních škol. Cílem tohoto kroužku je zlepšení chůze, držení těla, postavení nosných kloubů, uvolnění napětí očí a celého těla. Cvičení je přizpůsobováno potřebám dětí a jejich věku.

Pohybová příprava je název kroužku, ve kterém se děti od 7 do 13 let učí základy gymnastiky, atletiky, a hrají hry zaměřené na zlepšení koordinace, rychlosti, vytrvalosti a síly.

Florbalový kroužek je pro děti již od 5 do 14 let. Mladší děti se zde učí pravidlům florbalu, osvojují si základy florbalové techniky, nacvičují střelbu, obranu, systém hry, rychlost, vytrvalost a obraznost. Starší děti pilují zdokonalování hry a účastní se soutěží a turnajů.

Volejbalový kroužek je určen všem dětem základních škol. Úplní začátečníci se učí základní pravidla hry, pravidla fair play, týmové spolupráci a hrají doplňkové hry. Pokročilé děti se zdokonalují v již naučených dovednostech a účastní se soutěží a turnajů.

V kroužku mažoretek se dívky ve věku od 15 do 18 let cvičí v mažoretkovém sportu a připravují se na vystoupení.

Gymnastika je název kroužku pro děti druhých až pátých tříd ZŠ, které se tu učí základům sportovní gymnastiky a hrají pohybové hry.

Basketbal je kroužek určen pouze dívkám ve věku 8 a 9 let. Učí se v něm základní pravidla hry a individuální techniky jednotlivce při útoku i obraně.

ZTV pro děti s poruchami držení těla je kroužek pro všechny děti, které trpí poruchou držení těla, snaží se zlepšit jejich pohybovou koordinaci.

S míčem 100 x jinak je název kroužku pro děti od 9 do 12 let, které se chtějí zdokonalovat v nejrůznějších míčových hrách. Děti se tady učí týmové spolupráci a rozvíjejí si své pohybové dovednosti.

Sebeobrana a základy bojových sportů je kroužek pro chlapce i dívky prvních až pátých tříd ZŠ. Učí se zde základy sebeobrany a bojových sportů přizpůsobené mladším dětem. Cvičení je odděleně pro hochy a dívky.

Taneční kroužky

Markovička je kroužek pro děti již od 4 do 15 let. Předškolní děti se tady učí taneční hry, základy poskočného kroku a jednoduché tance ve dvojicích. Děti ve věku 7 – 10 let procvičují základní taneční kroky, jednoduché choreograficky upravené tance, tance s využitím pohybu po kruhu, změny směru, proplétání, tance ve dvojicích, udržování lidových tradic, zvyků a obyčejů. Děti ve věku 10 – 15 let se zdokonalují v jednotlivých tancích, připravují se na vystoupení na folklorních festivalech, učí se využívat zpěvu při tancích, zvyšují povědomí o lidových tradicích a zvycích.

V kroužku společenského tance se začátečníci učí základům standardních a latinsko-amerických tanců, účastní se tanečních soutěží. Pokročilí se zaměřují na zdokonalení estetického pohybu, zdokonalení práce ve dvojicích, přípravu na taneční soutěže. Tento kroužek je stejně jako všechny ostatní zaměřen na děti a mládež, není však věkově omezen.

Dance motion (street + break dance) je kroužek pro mládež ve věku od 14 do 18 let. Učí se tu základy tanečního stylu streetdance a základy breakdance, žáci se připravují na soutěže a vystoupení. Výuka probíhá sólově i v týmu.

Lucky dance je název kroužku, který je určen dětem pátých až sedmých tříd základních škol. Vyučují se zde tance stylu disco a hip-hop.

Turistické kroužky

Malí indiáni je kroužek pro děti základních škol, ve kterém mohou hrát hry inspirované životem indiánů, naučí se vyrábět ozdoby a amulety a také pojedou tábořit do tee-pee. Dále se dozví, jak a kde indiáni žili, jak se oblékali, jak stopovali zvěř atd.

Lesní lidé je kroužek, kde se děti základních škol naučí tábornické dovednosti, budou poznávat přírodu a hrát různé hry.

Malí cestovatelé je kroužek pro děti od 10 do 15 let. Je zaměřen na poznávání památných míst po celé České republice, návštěvy rozhleden a pramenů řek.

Turisták je název kroužku pro děti základních škol, které chtějí na společných výpravách poznávat krásy přírody a učit se v ní žít.

Lovci pokladů je kroužek pro děti ve věku 12 – 16 let. Děti se v něm učí poznávat město Zábřeh a jeho okolí, hledají poklady ukryté v různých skrýších ve městě a okolí a učí se při tom používat GPS.

Hudební a dramatické kroužky

Kytara k táboráku je kroužek pro děti čtvrtých až šestých tříd základních škol, které se chtějí naučit hrát na kytaru jinde, než v ZUŠ.

Hra na flétnu je kroužek pro děti již od pěti do osmi let. Naučí se tady noty, rytmus a jednoduché písničky.

Dramatický kroužek je určen všem žákům základních škol. Mohou se v něm naučit základy dramatické výchovy, budou nacvičovat divadelní představení a vyrábět si vlastní kulisy.

Výtvarné kroužky

Keramika je kroužek pro všechny děti základních škol. Ti nejmenší se budou seznamovat s hlínou a osvojí si základní hygienické návyky při práci s hlínou. Pokročilí budou rozvíjet vlastní tvořivost při práci s hlínou a naučí se zpracovávat výrobky na zadané téma. Keramická dílna je otevřena také pro ostatní děti, které nemohou chodit do kroužku, ale chtějí keramiku dělat.

Šikovné ručičky je název kroužku pro děti od 7 do 10 let, které se chtějí naučit vyrábět různé drobnosti a dárky pro radost.

Od všeho kousek se nazývá kroužek pro děti ve věku 11 – 14 let. Učí se tady základy výtvarných a řemeslných technik jako je korálkování, ubrousková technika, drátování, ruční papír apod.

Vzdělávací kroužky

Angličtina je kroužek, ve kterém se děti již od pěti do patnácti let učí anglický jazyk. Děti jsou rozděleny do věkových kategorií 5-7, 8-9, 10-12 a 13-15 let. Nejstarší věková skupina se zaměřuje především na konverzační angličtinu formou her a modelových situací.

Němčina pro začátečníky je kroužek pro děti ve věku 7-12 let, které se chtějí učit základům německého jazyka formou her a zábavných činností.

Netradičně s počítačem je název kroužku pro děti základních škol, které se chtějí naučit základům práce na počítači netradiční formou.

Programování je kroužek pro děti a mládež od 12 do 25 let. Je určen pokročilým zájemcům o práci na počítači, učí se zde programování a další složitější operace s počítačem.

DCJ

Dance Club Juniors je taneční skupina, která při DDM Zábřeh vznikla již v roce 1998. Orientuje se převážně na scénický tanec, v poslední době jej ale obohacuje o množství moderních disco prvků. Díky velikému zájmu je tento kroužek otevřen zájemcům již od tří do dvaceti i více let. Děti během školního roku reprezentují skupinu na tanečních soutěžích, účastní se víkendových soustředění a vystupují na společenských akcích. Každý rok je pro členy tohoto kroužku pořádán letní tábor, jehož náplní je nejen tanec, ale také další hry a radovánky.

Ostatní kroužky

Batolata je kroužek určený pro maminky s malými dětmi. Děti si budou společně hrát, tancovat, říkat básničky, učit se pohybové hry a cvičit. Maminky si mohou popovídat a vyměňovat si zkušenosti. Pro kroužek je zařízena batolecí herna s bazénem s kuličkami, trampolína a další zajímavé hračky.

Šikuláci je kroužek pro děti od 7 do 11 let, které se chtějí naučit ruční a výtvarné práce. Dále se kroužek zaměřuje na pohybové hry, tancování a vaření.

Klub Krasohled je pro mladé lidi od 14 do 18 let, kteří chtějí v budoucnu pracovat jako vedoucí kroužků, vedoucí na táborech, případně se připravují na budoucí povolání učitele nebo vychovatele.

Mladí novináři a novinářky je kroužek pro děti a mládež ve věku 13-16 let, kteří rádi píšou. Mohou si tady vyzkoušet, jaké to je, vydávat vlastní noviny a jak to chodí v opravdové redakci.

Kroužky pro dospělé

DDM dále nabízí několik kroužků pro dospělé, např. malování, cvičení, tanec, počítačové kurzy, kurzy keramiky a drátování, zdobení velikonočních vajíček, paličkování apod.

SK SULKO ZÁBŘEH

SK Sulko Zábřeh je zkratka zábřežských sportovních klubů včetně jejich hlavního sponzora. Jedná se o fotbalový stadion a jeho přilehlé budovy poblíž centra města. Nedávno prošla rozsáhlou rekonstrukcí hlavní tribuna a loni bylo na místě, kde se dříve nacházela škvára, zbudováno nové fotbalové hřiště s umělou trávou. Děti a mládež mohou své sportovní dovednosti rozvíjet především ve fotbale, v oddílu stolního hokeje a v kuželkářském klubu. Fotbalový oddíl v současnosti čítá 127 členů mládežnických kategorií ve věku od 5 do 18 let. Oddíl stolního hokeje navštěvuje 12 členů ve věku od 10 do 16 let. Kuželkářský oddíl reprezentuje 31 chlapců a dívek ve věku od 10 do 18 let.

TJ SOKOL

Budova letité sokolovny, vedle níž byla nedávno vybudována nová víceúčelová hala, se nachází v blízkosti sadů Petra Bezruče. Ve staré budově došlo k rekonstrukci tělocvičny a sociálního zařízení. Tělovýchovná jednota Sokol v Zábřehu v současnosti nabízí dětem a mládeži pouze dvě možnosti, jak trávit volný čas, a to florbalový a tenisový oddíl. Florbal se v sokolovně hraje od roku 1995, v současnosti na něj chodí asi 30 chlapců a dívek ve věku od 7 do 19 let. Do tenisového oddílu chodí 34 dětí od 6 do 15 let.

SPOLEK METODĚJ

Spolek Metoděj Zábřeh je nestátní nezisková organizace, která svojí historií sahá do roku 1892, kdy byl v Zábřehu v části Krumpach založen Katolický dělnický spolek Metoděj. Jeho členové v roce 1910 postavili Katolický dům, ve kterém pak provozovali a rozvíjeli svoji kulturní a zájmovou činnost. Občanské sdružení Spolek Metoděj Zábřeh znovuobno-

vilu svoji činnost v Katolickém domě v roce 1991. V návaznosti na tradici dnes nabízí možnost aktivního prožívání volného času dospělým, mládeži i dětem, plní kulturně vzdělávací funkci založenou na křesťanských principech a podílí se na pozitivním formování osobnosti především mladého člověka. Snaží se svým dílem přispět k podpoře a vlivu rodiny a posílení mravního, sociálního a duchovního citění. V Katolickém domě a k němu přilehlých prostorách (zahradu, altán) v současnosti zhruba padesát dětí provozuje svoji zájmovou činnost v následujících kroužcích.

Royal rangers

Původně vznikla organizace Royal Rangers v šedesátých letech v USA s cílem pomoci mladým lidem najít skutečné životní hodnoty, pomoci jim vybudovat zdravý a pevný charakter a chránit je před negativními jevy, zejména násilím, alkoholismem a drogami. Za tímto účelem byl vypracován program a metody práce, na které dnes navazují Royal Rangers po celém světě. V České republice jsme se s Royal Rangers seznámili v roce 1992, kdy se 12 vedoucích z naší země zúčastnilo národního výcvikového tábora ve Švýcarsku. Program a způsob práce je natolik zaujal, že hned následující rok zorganizovali první Národní výcvikový tábor pro vedoucí a tímto začali budovat Royal Rangers v naší zemi. Oddíly Royal Rangers se nazývají předními hlídkami a v Zábřehu byla taková hlídka založena v listopadu 2006 jakožto 41. Přední hlídka Royal Rangers v ČR. Už tři roky předtím tu ale působila 1. Zadáni hlídka, jedinečná svého druhu, což byl název pro jakousi pobočku 26. Přední hlídky v Olomouci. 41. PH Royal Rangers v Zábřehu v současnosti čítá deset dětí ve věku od 6 do 14 let. Děti se schází jednou týdně, hrají různé hry, učí se rozličným dovednostem, jako je uzlování, orientace v přírodě či zdravověda. Získané dovednosti si mohou ověřit na výpravách, které jsou organizovány přibližně jednou za měsíc. Každý rok navíc mohou jet na dvoutýdenní letní tábor a také na zimní tábor o jarních prázdninách. Tyto tábory jsou organizovány společně s 26. PH Olomouc (<http://41ph.royalrangers.cz/>).

Mažoretky Avanti

Mažoretky v Zábřehu vznikly v roce 1990 pod vedením Danuše Koryčánkové, skupina Avanti vznikla v roce 2000 a spolupracovali pod ZUŠ. V Zábřehu existují všechny věkové kategorie od kadetek až po seniorky a všechny skupiny soutěží v asociaci IMA. V letošním roce se skupina Avanti spojila se skupinou Akcent a jsou vedeni pod katolickým domem

jako Spolek Metoděj. Dívky se intenzivně připravují na klání v mažoretkovém sportu, kromě toho také absolvují řadu vystoupení v Zábřehu a okolí.

OSTATNÍ ORGANIZACE

Kromě výše uvedených volnočasových zařízení je v Zábřehu také několik skautských oddílů.

Trojka Shawnee

Trojka Shawnee je oddíl skautské organizace Junák – Svaz skautů a skautek ČR. Oddíl patří do střediska 715.06 Zábřeh, ORJ Šumperk. Oddíl má více jak patnáctiletou tradici a je určen chlapcům ve věku 8-18 let. V současnosti čítá oddíl 21 dětí. Sídlo oddílu je v klubovně na Sušilově ulici v Zábřehu, kde se každé dva týdny schází tři družiny (Medvědi, Vlci a Koníci). Každý měsíc podnikají družiny společné výlety do přírody, v létě pořádají tábor pro celý oddíl v délce dvou až tří týdnů. Název Trojka Shawnee si oddíl zvolil podle severoamerického kmene Shawnee (Šavani), což pramení ze zaměření oddílu na indiánskou tematiku.

Hlavním cílem oddílu je přispět k výchově mladých lidí, rozvíjet v nich vlastnosti, které naše společnost považuje za kladné a ušlechtilé. Dalším cílem je ukázat dětem, že práce a kamarádství přináší v životě více štěstí, než slepá honba za majetkem. Dále je u dětí kladen důraz na rozvoj demokratického myšlení s respektem k lidským právům. Děti se v oddíle učí také tábořit, pomáhat jeden druhému, cestují, hrají různé hry a dělají spoustu dalších věcí, které jsou vhodným doplňkem výchovy.

Zlatá lilie

Oddíl Zlatá lilie je dívčí skautský oddíl působící v organizaci Junák, který od roku 1990 funguje v rámci skautského střediska Zábřeh. V současnosti oddíl čítá 36 členů, kteří se pravidelně scházejí v bývalé budově MŠ na Rudolfově v Zábřehu. Každý rok oddíl pořádá letní tábor, během kterého všichni spí v indiánských stanech. Náplní oddílu je mimo jiné zaměření na indiánskou tematiku. Členové si po vzoru indiánů vyrábí různé ozdoby.

TOP a TOM

Název TOP a TOM je zkratkou názvů dvou oddílů – táborový oddíl poutníci a táborový oddíl medvědi. Oba oddíly mají v současnosti dohromady 26 členů, kteří se jednou týdně scházejí v klubovně na Rudolfově v Zábřehu (bývalá MŠ). Mimo to pořádají několikrát do

roka výlety do přírody, tráví společné víkendy na chatě a každé letní prázdniny jedou na dvoutýdenní tábor.

Příloha PII: Vzor dotazníku

Spokojenost s podmínkami v zájmových organizacích – anonymní dotazník

Jmenuji se Radek Čecháček a jsem studentem oboru Sociální pedagogiky, Fakulty humanitních studií, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Chtěl bych vás oslovit za účelem spolupráce na dotazníku, který bude součástí mé bakalářské práce. Označte, prosím, křížkem, jste-li mužského, či ženského pohlaví a do kolonky „Věk“ vepište, kolik je vám let. V tabulce označte křížkem u každé otázky vždy jen jednu možnost, která vám nejlépe vyhovuje. U otázek č. 15 a 17 označte křížkem jednu z možností. Uvádějte, prosím, pravdivé a co nejpřesnější údaje. Děkuji za váš čas a spolupráci.

Zájmové zařízení: Ostatní organizace -

1. Pohlaví: muž žena

2. Věk: let

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?				
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?				
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?				
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?				
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?				
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?				
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?				
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?				
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?				
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?				
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?				
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano ne

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš.....

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano ne

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké):.....

Příloha PIII: Přehled vyhodnocených dotazníků v jednotlivých volnočasových zařízeních.

Zájmové zařízení: II. ZŠ

1. Pohlaví: muž 5 x žena 14 x celkem 19 respondentů

2. Věk: 3 jedenáctiletí, 16 čtrnáctiletých

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?	4	14	1	
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?	15	4		
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?	3	15	1	
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?	5	13	1	
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?	4	15		
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?	4	11	4	
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?	15	3	1	
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?	7	10	1	1
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?			6	13
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?	3	15	1	
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?	8	11		
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je:				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano 12 x ne 7 x

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš: 5 x bazén, 3 x volejbal, 2 lezecká stěna, 1 x cyklostezka, basketbal a hokej.

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano 12 x ne 7 x

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké): 4 x ZUŠ, 2 x volejbal, aerobik, skaut, náboženství a SDH, 1 x tenis, keramika a výtvarný kroužek.

Zájmové zařízení: III. ZŠ

1. Pohlaví: muž 17 x žena 15 x celkem 32 respondentů

2. Věk: 15 jedenáctiletých, 17 čtrnáctiletých

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?	5	24	3	
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?	7	25		
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?	6	25		
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?	8	23	1	
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?	8	24		
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?	4	25	3	
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?	11	21		
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?	3	20		
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?			7	25
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?	8	24		
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?	15	17		
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je:				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano 16 x ne 16 x

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš: 10 x bazén, 3 x skatepark, 1 x hokej.

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano 16 x ne 16 x

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké): 6 x ZUŠ, 4 x tanec, 3 x fotbal a florbal.

Zájmové zařízení: IV. ZŠ

1. Pohlaví: muž 17 x žena 21 x celkem 38 respondentů

2. Věk: 26 jedenáctiletých, 12 čtrnáctiletých

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?	15	18	5	
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?	23	12	2	1
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?	12	22	2	2
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?	26	10	2	
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?	24	13	1	
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?	17	14	5	2
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?	13	14	7	4
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?	18	17	3	
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?		1	16	21
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?	15	20	3	
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?	24	14		
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je:				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano 28 x ne 10 x

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš: 5x skatepark, 3x bazén, 1x atletika.

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano 21 x ne 17 x

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké): 7x florbal, 4x skaut a fotbal, 2x náboženství a tanec, 1x aerobik, mažoretky, ZUŠ a výtvarný kroužek.

Zájmové zařízení: DDM

1. Pohlaví: muž 23 x žena 32 x celkem 55 respondentů

2. Věk: 27 jedenáctiletých, 14 čtrnáctiletých, 14 sedmnáctiletých

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?	24	24	6	1
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?	34	20		1
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?	29	22	2	2
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?	44	7	3	1
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?	44	8	2	1
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?	32	17	5	1
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?	42	12		1
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?	35	17	1	2
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?	4	5	19	27
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?	28	19	7	1
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?	40	15		
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je:				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano 45 x ne 10 x

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš: 5 x bazén, 2 x skatepark, 2 x cyklostezka, 1 x hokej.

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano 31 x ne 24 x

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké): 14 x ZUŠ, 3 x fotbal a výtvarný kroužek, 2 x keramika, TOP a TOM, florbal, náboženství a vybíjená, 1 x Orel a tenis.

Zájmové zařízení: SK Sulko – celkem (fotbal, kuželky, stolní hokej)

1. Pohlaví: muž 25 x žena 3 x celkem respondentů 28

2. Věk: 10 jedenáctiletých, 8 čtrnáctiletých, 10 sedmnáctiletých

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?	18	9		1
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?	15	13		
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?	7	18	3	
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?	24	1	3	
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?	19	8	1	
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?	18	7	3	
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?	25	2	1	
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?	20	7		1
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?		1	11	16
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?	13	7	7	1
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?	17	9	2	
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je: v obou případech se jedná o chlapce z fotbalového oddílu, kterým se v šatně ztratily peněženky				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano 25 x ne 3 x

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš: skatepark, míčové sporty pro dívky.

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano 7 x ne 21 x

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké): 1x fotbal, ZUŠ, tanec, basketbal a fotbal.

Zájmové zařízení: TJ Sokol - celkem (florbal a tenis)

1. Pohlaví: muž 20 x žena 7 x celkem 27 respondentů

2. Věk: 8 jedenáctiletých, 17 čtrnáctiletých, 2 sedmnáctiletí

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?	13	12	2	
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?	11	14	2	
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?	9	10	5	3
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?	13	12	2	
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?	13	11	3	
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?	10	11	2	4
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?	21	6		
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?	19	7		1
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?	1	3	7	16
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?	12	3	7	5
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?	20	4		3
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je: 3 chlapci z florbalového oddílu uvedli, že je „šikanuje jeden spoluhráč“				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano 19 x ne 8 x

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš: 4 x skatepark, 1x horolezectví, 1 x kroužek astronomie.

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano 6 x ne 21 x

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké): 2 x florbal, 2 x ZUŠ, 1 x Orel, 1 x keramický kroužek.

Zájmové zařízení: Spolek Metoděj

1. Pohlaví: muž 10 x žena 12 celkem 22 respondentů

2. Věk: 14 jedenáctiletých, 3 čtrnáctiletí, 5 sedmnáctiletých

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?	16	6		
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?	13	7	2	
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?	9	11	2	
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?	17	5		
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?	15	7		
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?	15	5	2	
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?	13	8	1	
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?	13	7	2	
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?		7	10	5
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?	11	8	3	
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?	16	5	1	
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je: důvod neuveden				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano 20 x ne 2 x

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš: 1 x cyklostezka.

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano 6 x ne 16 x

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké): 1 x volejbal, náboženství, mažoretky, společenský tanec.

Zájmové zařízení: ostatní organizace (Zlatá lilie + TOP a TOM)

1. Pohlaví: muž 7 x žena 27 x celkem 34 respondentů

2. Věk: 15 jedenáctiletých, 14 čtrnáctiletých, 5 sedmnáctiletých

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?	24	10		
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?	27	7		
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?	29	4	1	
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?	27	7		
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?	25	9		
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?	27	5	2	
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?	34			
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?	29	5		
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?		2	17	15
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?	18	12	3	1
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?	30	4		
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je:				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano 31 x ne 3 x

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš: 1x bazén.

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano 23 x ne 11 x

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké): 9x ZUŠ, 3x výtvarný kroužek, 2 x keramika, karate a tanec, 1x stolní hokej, volejbal, SDH a výtvarný kroužek.

Příloha PIV: Celkové vyhodnocení všech zájmových organizací

1. Pohlaví: muž 124 x žena 131 x celkem respondentů 255

2. Věk: 118 jedenáctiletých, 101 čtrnáctiletých, 36 sedmnáctiletých

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne
3. Líbí se ti prostředí oddílu?	119	117	17	2
4. Jsou ostatní členové oddílu zároveň i tvými kamarády?	145	102	6	2
5. Můžeš se na ostatní členy oddílu spolehnout?	104	128	16	7
6. Důvěřuješ vedoucímu oddílu?	164	78	12	1
7. Věnuje se vám vedoucí dostatečně?	152	95	7	1
8. Můžeš v oddíle vyjádřit svůj názor?	127	95	26	7
9. Chodíš do tohoto oddílu rád/a?	174	66	9	6
10. Jsi v oddíle celkově spokojený/á?	144	99	7	5
11. Je pro tebe (a tvé rodiče) členství v oddíle finančně náročné?	5	19	93	138
12. Zabezpečí ti oddíl dostatek potřebného vybavení?	108	108	31	8
13. Cítíš se v oddíle bezpečně?	170	79	3	3
14. Jestliže jsi odpověděl/a na předchozí otázku negativně, uveď slovně na následujícím řádku proč tomu tak je: 3 chlapci uvedli, že je „šikanuje jeden spoluhráč“ (florbalový oddíl), dvěma chlapcům se z šatny ztratily peněženky (fotbalový oddíl), jeden příčinu neuvedl (Spolek Metoděj).				

15. Je podle tebe v Zábřehu dostatek sportovních, kulturních nebo jiných příležitostí, jak trávit volný čas? ano 196 x ne 59 x

16. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a negativně, uveď na následujícím řádku, jaké zájmové organizace v Zábřehu postrádáš: 24x bazén, 15x skatepark, 4x cyklostezky, 3x hokej a lezecká stěna, 2x volejbal, 1x basketbal, astronomie a míčové sporty pro dívky.

17. Navštěvuješ nějakou jinou zájmovou organizaci? ano 130 x ne 125 x

18. Jestliže jsi na předchozí otázku odpověděl/a ano, uveď jakou (jaké): 32x ZUŠ, 15x florbal, 11x fotbal, 10x tanec, 8x výtvarný kroužek, 7x náboženství, 6x keramika a skaut, 4x volejbal, 3x aerobik, mažoretky a SDH, 2x vybíjená, karate, tenis, Orel, TOP a TOM, 1x basketbal a stolní hokej.